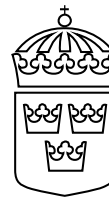

Regeringens proposition

2024/25:27

Avskaffat krav på tillstånd för hotell- och pensionatsrörelser

Prop.
2024/25:27

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 4 oktober 2024

Elisabeth Svantesson

Peter Kullgren
(Klimat- och näringslivsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag till en ny lag om hotell- och pensionatsrörelser som ska ersätta 1966 års lag om hotell- och pensionatsrörelse. Den nya lagen innebär att tillståndskravet för hotell- och pensionatsrörelser tas bort och ersätts med ett anmälningsförfarande. Den som avser att driva en hotell- eller pensionatsrörelse som ska kunna ta emot minst nio gäster samtidigt eller som har minst fem gästrum ska anmäla detta till Polismyndigheten tillsammans med ett fåtal uppgifter om anmälaren och rörelsen. Polismyndigheten ska föra ett register över anmälningspliktiga hotell- och pensionatsrörelser. Bestämmelser om tillsyn och kontroll samt skyldigheten att driva en rörelse så att den inte medför fara för allmän ordning och säkerhet förs över från den tidigare lagen till den nya. Förslaget syftar till att underlätta för företag att bedriva hotell- och pensionatsverksamhet genom att förenkla den administrativa processen och sänka de administrativa kostnaderna.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om hotell- och pensionatsrörelser	4
3	Ärendet och dess beredning	6
4	En ny lag om hotell- och pensionatsrörelser	7
5	Tillståndskravet för hotell- och pensionatsrörelser tas bort	8
6	Anmälan av hotell- eller pensionatsrörelse	11
7	Register över anmälda hotell- och pensionatsrörelser.....	15
8	Åtgärder om anmälningsskyldigheten inte följs.....	16
9	Polismyndighetens tillsyn och kontroll.....	18
10	Skydd för behandling av personuppgifter	21
11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	25
12	Konsekvenser.....	26
13	Författningskommentar.....	29
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60), Del 1: enklare regelverk för mikroföretagande	34
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag i relevanta delar	35
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna (Betänkandet).....	38
Bilaga 4	Lagförslag i utkastet till lagrådsremiss	40
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna (Utkastet till lagrådsremiss).....	42
Bilaga 6	Lagrådsremissens lagförslag	43
Bilaga 7	Lagrådets yttrande	45
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 oktober 2024.....	48

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2024/25:27

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om hotell- och pensionatsrörelser.

2 Förslag till lag om hotell- och pensionatsrörelser

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag tillämpas på hotell- och pensionatsrörelser. Med hotell- eller pensionatsrörelse avses i denna lag en yrkesmässig verksamhet som syftar till att tillhandahålla en tillfällig möblerad bostad.

Lagen gäller inte

1. bostäder som tillhandahålls som ett led i en verksamhet för vård, tillsyn, utbildning eller uppfostran,

2. ensligt belägna, obemannade stugor som står till allmänhetens förfogande för tillfällig övernattning,

3. enkelt utrustade stugor utan vatten och avlopp, belägna på campingplatser, som hyrs ut till allmänheten som tillfälliga bostäder.

2 § Den som avser att driva en hotell- eller pensionatsrörelse som är avsedd att ta emot minst nio gäster samtidigt eller som omfattar minst fem gästrum ska anmäla detta till Polismyndigheten.

3 § En anmälan enligt 2 § ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om

1. anmälares företagsnamn,

2. anmälares organisationsnummer eller personnummer,

3. anmälares postadress,

4. behörig företrädare för anmälares, och

5. var verksamheten ska bedrivas.

4 § Den som driver en anmälningspliktig hotell- eller pensionatsrörelse ska utan onödigt dröjsmål skriftligen anmäla till Polismyndigheten om

1. ett förhållande som avses i 3 § ändras,

2. rörelsen inte längre är anmälningspliktig, eller

3. rörelsen upphör.

5 § Polismyndigheten får förelägga den som inte har fullgjort sin anmälningskyldighet enligt 2–4 §§ att göra detta. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

6 § En hotell- eller pensionatsrörelse ska drivas så att den inte medför fara för allmän ordning och säkerhet.

7 § I hotell och pensionat som omfattas av anmälningsplikt ska utrymningsvägar anges genom tydliga markeringar. En markering ska vara lätt synlig från dörren till varje gästrum.

8 § Polismyndigheten får besluta att förbjuda en hotell- eller pensionatsrörelse, helt eller delvis, om det är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Beslutet får förenas med vite.

Polismyndigheten ska upphäva förbudet när det inte längre är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

9 § Polismyndigheten har rätt att få tillträde till hotell och pensionat för att utöva tillsyn över att denna lag följs. Prop. 2024/25:27

10 § Polismyndigheten ska föra register över de uppgifter som har anmälts enligt denna lag. I registret ska även anges de beslut som Polismyndigheten har meddelat med stöd av lagen.

11 § Polismyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

2. Genom lagen upphävs lagen (1966:742) om hotell- och pensionat-rörelse.

3. Hotell- och pensionatsrörelser som har beviljats tillstånd enligt äldre föreskrifter ska anses vara anmälda enligt 2 §.

3 Ärendet och dess beredning

I april 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bland annat utreda och lämna förslag till förenklingar av regelverk med betydelse för mikroföretagande samt att överväga och föreslå vissa åtgärder som förenklar och moderniserar bokföringslagen (dir. 2020:48). Syftet med uppdraget var att stärka svensk konkurrenskraft genom att förenkla för berörda företag och att ge bättre förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag.

Utredningen tog namnet Utredningen om enklare regelverk för mikroföretagande och en modernare bokföringslag. Utredningen överlämnade i juni 2021 betänkandet *Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen* (SOU 2021:60). En sammanfattning av utredningens förslag i de delar som avser avskaffandet av kravet på tillstånd för att driva hotell- och pensionatsrörelse (del 1 i betänkandet) finns i *bilaga 1* och utredningens lagförslag i relevanta delar finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/00386).

Som ett led i den fortsatta beredningen av betänkandets förslag om att avskaffa kravet på tillstånd för att driva hotell och pensionat tog Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) fram en promemoria med utkast till lagrådsremiss med förslag till en ny lag om hotell- och pensionatsrörelser. Lagförslaget i utkastet till lagrådsremiss finns i *bilaga 4*. Utkastet till lagrådsremiss har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2024/00541).

I propositionen behandlas förslagen i utkastet till lagrådsremiss. Med anledning av utredningens förslag om bevarande av räkenskapsinformation och revisorns oberoende vid kombiuppdrag beslutade regeringen den 29 februari 2024 propositionen *Avskaffat krav på bevarande av räkenskapsinformation i original* (prop. 2023/24:78). Riksdagen biföll regeringens proposition den 22 maj 2024. Övriga förslag som lämnats av utredningen bereds vidare i Regeringskansliet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 27 juni 2024 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslaget i *bilaga 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*. Regeringen följer i huvudsak Lagrådets förslag. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 4 och 9 och i författningskommentaren (avsnitt 13). I förhållande till lagrådsremissen görs också vissa språkliga och redaktionella ändringar.

Regeringens förslag: En ny lag om hotell- och pensionatsrörelser ska ersätta den nuvarande lagen om hotell- och pensionatrörelse.

Regleringen i den nuvarande lagen om lagens tillämpningsområde, Polismyndighetens rätt till tillträde till hotell och pensionat och verksamhetsutövarens skyldighet att driva rörelsen så att den inte medför fara för allmän ordning och säkerhet ska föras över till den nya lagen med endast språkliga eller redaktionella ändringar.

Utredningen lämnar inget förslag i denna del.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna framför några synpunkter i fråga om behovet av en ny lag.

Utkastets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna framför några synpunkter i fråga om behovet av en ny lag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse behöver den som avser att driva en hotell- eller pensionatsrörelse av viss omfattning ett tillstånd. I följande avsnitt föreslås ett flertal lagändringar i syfte att ersätta tillståndskravet med ett anmälningskrav. Om dessa ändringar skulle göras i den nuvarande lagen om hotell- och pensionatrörelse, skulle ett stort antal paragrafer behöva ändras eller upphävas. Därutöver skulle lagens struktur och rubriksättning behöva ändras. Vidare behövs ny reglering i vissa avseenden. Det författnings- tekniskt lämpligaste alternativet bedöms vara att ersätta den nuvarande lagen med en ny lag. Regeringen föreslår därför att 1966 års lag om hotell- och pensionatrörelse upphävs och ersätts av en ny lag om hotell- och pensionatsrörelser.

I 1966 års lag om hotell- och pensionatrörelse finns det vissa bestämmelser som inte påverkas av att tillståndskravet föreslås ersättas med ett anmälningskrav. Paragrafer som inte påverkas av detta bör överföras till den nya lagen oförändrade eller med endast redaktionella eller språkliga ändringar. Det innebär att hittillsvarande reglering av lagens tillämpningsområde (1 §) och skyldigheten att driva rörelsen så att den inte medför fara för allmän ordning och säkerhet (10 §) bör föras över till den nya lagen utan någon ändring i sak.

Enligt 2 kap. 6 § regeringsformen är var och en skyddad mot husrannsakan och liknande intrång. Skyddet får, enligt 2 kap. 20 och 21 §§ regeringsformen, begränsas genom lag. En sådan begränsning får endast göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den. Enligt 1966 års lag om hotell- och pensionatrörelse har polismyndigheten rätt att få tillträde till hotell och pensionat för att utöva tillsyn (21 §). Genom tillträdesbestämmelsen säkerställs att Polismyndigheten ges möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn, och det finns även fortsättningsvis behov av en sådan bestämmelse. Några mindre ingripande åtgärder saknas, och befogenheten för polismyndigheten får därmed anses proportionerlig. Tillträdesbestämmelsen bör därför föras över till den nya lagen utan någon ändring i sak.

Enligt *Lagrådets* uppfattning omfattar begreppet hotellrörelse även pensionatsrörelse. Lagrådet föreslår därför att lagens tillämpningsområde ska vara hotellrörelser och att även efterföljande bestämmelser och rubriken till lagen ska ändras i enlighet med detta. Regeringen anser för sin del att det finns en viss skillnad mellan uttrycken. Ett pensionat kan t.ex. ha en boendestandard eller ett serviceutbud som skiljer sig från vad som normalt erbjuds i hotell. Tillämpningsområdet för den nya lagen om hotell- och pensionatsrörelser omfattar också enkla boenden, såsom t.ex. stugor. Regeringen anser mot den bakgrunden att det finns skäl att behålla ordet pensionatsrörelse i den nya lagen.

5 Tillståndskravet för hotell- och pensionatsrörelser tas bort

Regeringens förslag: Kravet på tillstånd för att driva en hotell- eller pensionatsrörelse och kraven på att det ska finnas en föreståndare för rörelsen och en ersättare för denne ska tas bort. Bestämmelser som direkt kopplar till dessa krav ska inte föras över till den nya lagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En klar majoritet av de remissinstanser som yttrar sig över förslaget, bl.a. *Polismyndigheten, Göteborgs kommun, Mjölby kommun, Sveriges Fiskevattenägarförbund, Svenskt Näringsliv, Hela Sverige ska Leva, Företagarna, Visita, Näringslivets Regelnämnd* och *Länsstyrelsen i Jämtlands län*, ställer sig bakom förslaget eller har inte några invändningar mot det. *Visita* och *Norsjö kommun* bedömer också att förslaget skulle förenkla för hotellföretagare, sänka deras administrativa kostnader och avgifter, öka konkurrensen och upphäva inskränkningar i näringsfriheten. *Polismyndigheten* anger att förslaget kommer att innebära en administrativ lättnad eftersom det anmälningsförfarande som föreslås införas inte ska vara föremål för någon prövning av *Polismyndigheten*. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att vissa ytterligare överväganden kan vara motiverade när det gäller förslagen.

Utkastets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig över utkastets förslag tillstyrker det eller har inte något att invända mot det, bl.a. *Polismyndigheten, Företagarna, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Region Halland* och *Svenska Turistföreningen*. *Visita* och *Näringslivets Regelnämnd* välkomnar förslaget och anger att det är en förändring som de har förespråkats under en lång tid. *Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser* och *Småföretagarnas Riksförbund* tillstyrker förslaget och betonar vikten av att regeringen fortsätter sitt förenklingsarbete.

Gällande rätt

1966 års lag om hotell- och pensionatrörelse är tillämplig på yrkesmässig verksamhet med ändamål att tillhandahålla en tillfällig möblerad bostad (1 §). Avsikten är att lagen, förutom sådan yrkesmässig verksamhet som drivs under beteckningen hotell eller pensionat, även ska tillämpas på exempelvis motell, resandevåningar, resanderum, natthärbärgen, vandrarhem och vissa småstugor (prop. 1966:124 s. 77). Av förarbetsuttalanden framgår vidare att i de fall uthyrning sker via förmedling är det hyresvärdens verksamhet som avgör om verksamheten faller in under bestämmelsen eller inte (jfr prop. 1966:124 s. 52). Från lagens tillämpningsområde undantas viss typ av verksamhet, t.ex. bostäder som tillhandahålls som ett led i en verksamhet för vård, tillsyn, utbildning eller uppfostran (1 § andra stycket första punkten). Även Svenska turistföreningens fjällstugor och s.k. campingstugor undantas från lagens tillämpningsområde (1 § andra stycket andra och tredje punkterna).

Enligt 2 § får en hotell- eller pensionatrörelse som är avsedd att samtidigt ta emot minst nio gäster eller som omfattar minst fem gästrum drivas endast av den som har beviljats tillstånd av Polismyndigheten. Tillstånd ska meddelas om det inte finns anledning att anta att den som söker tillståndet ska driva rörelsen så att fara för allmän ordning och säkerhet uppkommer. Tillstånd får dock inte meddelas den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare. Tillstånd meddelas för hotell- eller pensionatrörelse i en viss byggnad eller lägenhet.

Tillståndsprövningen tillkom bland annat för att säkerställa att den som driver rörelsen har de personliga förutsättningarna som krävs för att driften ska ske på ett sätt som inte medför fara för allmän ordning och säkerhet. Avsikten är att Polismyndigheten vid prövningen av om tillstånd ska meddelas eller inte ska kunna kontrollera uppgifter om sökandens vandell i tillgängliga register, till exempel om sökanden dömts för våldsbrott, sedlighetsbrott eller tillgreppsbrott (prop. 1966:124 s. 79).

Om rörelsen kräver tillstånd och drivs av ett bolag, en förening eller en annan samfällighet, ska det finnas en föreståndare. En föreståndare får även utses för det fall tillståndshavaren är en enskild person (3 § första stycket). Det ska finnas en ersättare för en tillståndshavare som själv förestår rörelsen och för en föreståndare (4 §). Föreståndaren och ersättaren ska godkännas av Polismyndigheten och uppfylla vissa grundläggande krav (3 § andra stycket och 4 §). I lagen regleras även situationerna att en tillståndshavare avlider, försätts i konkurs eller får en förvaltare (6 §) och att föreståndaren eller ersättaren avgår, avlider eller att godkännandet av dessa återkallas (7 §).

Tillståndskravet tas bort

Utredningen föreslår att det nuvarande tillståndskravet för att driva en hotell- eller pensionatrörelse ska tas bort. Den bedömer att de nuvarande bestämmelserna om tillstånd innebär en väsentlig inskränkning i näringsfriheten samtidigt som kravet innebär administrativa kostnader och avgifter för företagen. Tillståndskravet har kritiserats för att vara byråkratiskt, onödigt och en administrativ börda för företagen.

Regeringen delar uppfattningen att det finns anledning att ifrågasätta nuvarande ordning. Behovet av ett tillståndskrav måste vägas mot intresset av att företagens rätt att bedriva näringsverksamhet inte blir föremål för alltför långtgående inskränkningar. Behovet av att säkerställa att ett hotell eller pensionat drivs på ett sätt som inte medför fara för allmän ordning och säkerhet bör kunna tillgodoses genom mindre ingripande åtgärder.

Tillståndskravet kan innebära ett tillväxthinder eftersom även en mindre expansion av en rörelse är förknippad med flera uppgiftskrav. Som såväl utredningen som flera remissinstanser framför är även kostnaden för en tillståndsprocess en belastning för företagen. För små företag kan kostnaden för ett tillstånd innebära en reell ekonomisk belastning. För såväl små företag som stora kommersiella aktörer utgör processen en betungande administrativ börda.

Som *Polismyndigheten* för fram skulle förslaget även innebära en administrativ lättnad för myndigheten. Om tillståndskravet tas bort skulle myndighetens ärendehantering underlättas, eftersom ansökningar varken behöver avvisas eller avslås. Dessutom bedöms mindre tid behöva läggas på hanteringen av överklaganden. Förslaget skulle därmed kunna frigöra resurser hos Polismyndigheten, vilket innebär att poliser kan ägna sig åt uppgifter där det finns ett större behov av polisiär kompetens.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att övervägande skäl talar för att tillståndskravet för att driva hotell- eller pensionatsrörelse bör avskaffas. Det finns inte heller längre skäl att reglera frågan om föreståndare och ersättare samt vilka krav som ska ställas på dessa. I nästa avsnitt föreslås vilka andra regler som i stället bör gälla för att allmän ordning och säkerhet ska tillgodoses.

Följdändringar med anledning av att tillståndskravet tas bort

Av 5 § 1966 års lag om hotell- och pensionatsrörelse framgår att ett skriftligt bevis ska utfärdas om tillstånd för hotell- eller pensionatsrörelse beviljas. I vissa fall ska beviset även innehålla uppgifter om att bygglag kan krävas, eller att tillståndet inte får utnyttjas förrän en ersättare eller en föreståndare har utsetts och godkänts. En kopia av beviset ska skickas till den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom räddningstjänsten, inom plan- och byggnadsväsendet och inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Skriftligt bevis ska också utfärdas om godkännande av en föreståndare eller en ersättare (5 § fjärde stycket). När tillståndskravet tas bort fyller dessa bestämmelser inte längre någon funktion. Reglerna bör därför inte föras över till den nya lagen. Detsamma gäller bestämmelserna i 8 § om skyldighet för tillståndshavaren att anmäla om denne inte vill utnyttja tillståndet eller om det uppkommer hinder mot att börja rörelsen, samt föreskrifterna om att Polismyndigheten i dessa fall ska återkalla tillståndet och underrätta byggnadsnämnden och de kommunala nämnder som ansvarar för räddningstjänst och miljö- och hälsoskydd om detta.

För närvarande gäller ett straffansvar för den som, när så krävs, utan tillstånd eller utan godkänd föreståndare eller ersättare driver hotell- eller pensionatsrörelse (16 §). Vidare gäller att Polismyndigheten under vissa förutsättningar kan återkalla ett tillstånd eller återkalla ett godkännande av en föreståndare eller en ersättare (19 §). I och med att tillståndskravet och kraven på att ha en godkänd föreståndare och ersättare för denna tas bort

6 Anmälan av hotell- eller pensionatsrörelse

Regeringens förslag: Den som avser att driva en hotell- eller pensionatsrörelse som är avsedd att ta emot minst nio gäster samtidigt eller som avser minst fem gästrum ska anmäla detta till Polismyndigheten.

En anmälan ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om anmälarens företagsnamn, organisationsnummer eller personnummer, postadress, behörig företrädare för anmälaren och var verksamheten ska bedrivas. Om dessa förhållanden ändras eller om rörelsen inte längre är anmälningspliktig eller upphör, ska det utan onödigt dröjsmål anmälas till Polismyndigheten.

I anmälningspliktiga hotell och pensionat ska utrymningsvägar anges med tydliga markeringar. En markering ska vara lätt synlig från dörren till varje gästrum.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Av utredningens förslag framgår det inte uttryckligen att anmälan ska vara skriftlig. Inte heller lämnas något förslag om att anmälan ska innehålla uppgift om organisationsnummer eller den enskilda näringsidkarens personnummer. Utredningen behandlar inte heller frågan om anmälan vid ändrade förhållanden eller frågan om märkning av utrymningsvägar.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig över utredningens förslag tillstyrker det eller har inte något att invända mot det. *Polismyndigheten* anger att förslaget i sin helhet behöver ses över och lämnar ett flertal förslag på förtydliganden. Myndigheten anser att anmälan bör vara skriftlig och innehålla uppgifter om företagets organisationsnummer eller, för det fall verksamheten bedrivs som enskild näringsverksamhet, personnummer. Polismyndigheten uppmärksammar också att när rörelser drivs på flera olika adresser, till exempel vid stuguthyrning, kan det, såväl enligt nuvarande utformning av lagen som enligt förslaget, vara otydligt om flera ansökningar ska göras och vem som ska göra ansökan. Vidare anger myndigheten att de föreslagna bestämmelserna om anmälan uttryckligen bör omfatta såväl hotell- som pensionatsrörelse och att det finns skäl att se över bestämmelserna om märkning av utrymningsvägar. *Visita*, *Näringslivets Regelnämnd* och *Länsstyrelsen i Jämtlands län* betonar vikten av att anmälan bör vara enkel och kunna lämnas digitalt.

Utkastets förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utkastet lämnar inte något förslag i fråga om ändringsanmälan när rörelsen inte längre omfattas av anmälningskyldigheten.

Remissinstanserna: En klar majoritet av de remissinstanser som yttrar sig över utkastets förslag tillstyrker det eller har inte något att invända mot det. *Visita* och *Svenska Turistföreningen* välkomnar förslaget och under-

stryker vikten av att det kommande anmälningsförfarandet även i praktiken utformas på ett enkelt sätt. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* tillstyrker förslaget under förutsättning att förslaget inte medför risker ur ett ordnings- och säkerhetsperspektiv. *Brandskyddsföreningen* anser att anmälan bör ställas till kommunen i stället för Polismyndigheten. Brandskyddsföreningen framför vidare att bestämmelsen om utrymningsvägar bör omformuleras så att det framgår att anmälningspliktiga hotell- och pensionatsrörelser ska uppfylla kraven om brandsäkerhet i plan- och bygglagen (2010:900) och lagen (2003:778) om skydd mot olyckor eftersom bestämmelsen annars felaktigt kan uppfattas som det enda kravet på brandsäkerhet som behöver efterlevas för att få bedriva hotellverksamhet. *Boverket* tillstyrker förslaget och anger att de inte ser något hinder mot att bestämmelserna om underrättelser till byggnadsnämnder inte regleras i den nya lagen.

Skälen för regeringens förslag

Ett anmälningsförfarande införs

De skäl som låg bakom införandet av ett tillståndskrav för hotell- och pensionatsrörelser gäller i viss utsträckning fortfarande eftersom en sådan verksamhet kan medföra risker ur ett ordnings- och säkerhetsperspektiv. Det är till exempel inte ovanligt att det förekommer alkoholserving på hotell och pensionat, vilket är en riskfaktor för brott. När många människor samlas inomhus ökar också risken för faror vid utrymning och konsekvenserna vid en eventuell brand eller annat olycksförlopp kan bli mycket omfattande. Det förekommer också att hotell och pensionat används för brottslig verksamhet, exempelvis prostitution, människohandel eller förvaring av vapen eller narkotika. Det finns därför fortsättningsvis behov av verktyg som kan användas för att hindra att hotell- och pensionatsrörelser drivs så att de medför fara för allmän ordning och säkerhet.

Det finns goda förutsättningar att motverka brottslighet och tillgodose säkerhetskrav genom Polismyndighetens möjligheter att utöva tillsyn över hotell- och pensionatsrörelser. Enligt 1966 års lag om hotell- och pensionatrörelse ska hotell och pensionat drivas så att rörelsen inte medför fara för allmän ordning och säkerhet (10 §). I hotell eller pensionat som drivs med tillstånd ska utrymningsvägar anges med tydliga markeringar (12 §). Polismyndigheten har rätt att få tillträde till hotell och pensionat för att utöva tillsyn över att bestämmelserna i lagen följs (21 §).

För att polisen ska kunna utöva kontroll och tillsyn krävs dock att Polismyndigheten också har information om vilka näringsidkare som bedriver hotell- och pensionatsverksamhet och platsen för verksamhetens bedrivande. Genom ett anmälningsförfarande skulle polisen få tillgång till dessa uppgifter. Samtidigt bedöms ett anmälningsförfarande inte vara särskilt betungande och tidskrävande för företagens del. Regeringen anser därför att det finns skäl att införa ett anmälningsförfarande, där den som avser att driva en hotell- eller pensionatsrörelse ska anmäla detta till Polismyndigheten. Genom den föreslagna ordningen bedöms behovet av att säkerställa allmän ordning och säkerhet tillgodoses.

Till skillnad från vad *Brandskyddsföreningen* föreslår anser regeringen att anmälan ska ställas till Polismyndigheten. Även om tillsynen över brandskyddet är en kommunal angelägenhet är det Polismyndigheten som

har det övergripande ansvaret för ordning och säkerhet. Eftersom det primära syftet med lagen, och det anmälningsskyldighetskrav som föreslås, är att säkerställa att fara för allmän ordning och säkerhet inte uppkommer, är det lämpligt att lägga uppgiften på Polismyndigheten.

I likhet med vad *Boverket* för fram anser regeringen att det inte finns anledning att i lagen föreskriva att byggnadsnämnder eller andra kommunala nämnder ska underrättas om att det bedrivs hotell- eller pensionatsverksamhet.

Verksamhet som träffas av anmälningsskyldigheten

Enligt nuvarande reglering gäller kravet på tillstånd endast för en hotell- eller pensionatsrörelse som är avsedd att samtidigt ta emot minst nio gäster eller som omfattar minst fem gästrum (2 § 1966 års lag om hotell- och pensionatsrörelse). Motsvarande krav fanns i stadgan (1917:474) angående hotell- och pensionatsrörelse som ersattes av lagen om hotell- och pensionatsrörelse.

När tillståndskravet ersätts med ett anmälningsskyldighetskrav bör utgångspunkten vara att anmälningsskyldigheten inte ska vara mer omfattande och betungade än vad som är nödvändigt för att Polismyndigheten ska kunna utöva tillsyn och kontroll över den allmänna ordningen och säkerheten. För de mindre hotell- eller pensionatsrörelser, som inte omfattas av tillståndskravet, skulle en anmälningsskyldighet riskera att bli oproportionerligt betungande. Dessa rörelser är så små att några större störningar normalt inte kan väntas uppkomma. Det är därför en lämplig avvägning att de mindre hotell- och pensionatsrörelserna, som i dagsläget inte är tillståndspliktiga, undantas från anmälningsskyldigheten. Regeringen anser därför att endast hotell- och pensionatsrörelser som är avsedda att ta emot minst nio gäster samtidigt eller som omfattar minst fem gästrum ska omfattas av anmälningsskyldigheten.

Det bör i sammanhanget noteras att även en hotell- eller pensionatsrörelse som inte omfattas av en anmälningsskyldighet ska, enligt vad som föreslås i avsnitt 4, drivas så att den inte medför fara för allmän ordning eller säkerhet och att Polismyndigheten har rätt att få tillträde till en sådan verksamhet för att utöva tillsyn (jfr 10 och 21 §§ 1966 års lag om hotell- och pensionatsrörelse).

Vem ska göra anmälan?

Polismyndigheten har framfört att utredningens förslag är otydligt i fråga om vem som åläggs anmälningsskyldigheten. Eftersom det är verksamhetsutövaren som bedriver hotell- eller pensionatsrörelsen bör anmälningsskyldigheten gälla för verksamhetsutövaren. Om verksamheten bedrivs av en juridisk person, till exempel i form av aktiebolag eller handelsbolag, bör alltså bolaget göra anmälan. Vem som är behörig att företräda en juridisk person framgår av associationsrättsliga regler. Om verksamheten i stället bedrivs i form av enskild näringsverksamhet, bör den enskilda näringsidkaren vara anmälningsskyldig.

Anmälan innehåll

Enligt nuvarande reglering ska en ansökan om tillstånd att driva hotell- eller pensionatsrörelse vara skriftlig och innehålla en mängd uppgifter om

sökanden och om dennes föreståndare och ersättare, liksom om de lokaler i vilka rörelsen ska bedrivas (5 § första och andra styckena 1966 års lag om hotell- och pensionatrörelse).

Antalet uppgifter som behöver anges i en anmälan bedöms kunna vara betydligt mer begränsat jämfört med innehållet i en ansökan om tillstånd. Innehållet bör begränsas till de uppgifter som är nödvändiga för att Polismyndigheten ska kunna fullgöra sin kontroll- och tillsynsverksamhet. Uppgifter om företagsnamn och postadress bör finnas med i en anmälan. Även uppgifter om behörig företrädare för anmälaren och uppgifter om var verksamheten ska bedrivas bör finnas med. En anmälan bör dessutom, som *Polismyndigheten* påpekar, innehålla uppgifter om organisationsnummer eller, för det fall verksamheten bedrivs som enskild näringsverksamhet, personnummer. Därmed kan sökbarheten i Polismyndighetens register underlättas. När det gäller enskild näringsverksamhet minskar också risken för att fel företagare registreras om anmälan kan kopplas till personnumret och inte endast namnet på den enskilda näringsidkaren. Som Polismyndigheten för fram bör en anmälan vara skriftlig.

Övriga uppgifter som enligt den nuvarande regleringen ska lämnas i eller bifogas till en ansökan om tillstånd bedöms inte vara nödvändiga inom ett anmälningsförfarande.

För att registret ska innehålla korrekta och uppdaterade uppgifter bör det införas en skyldighet att anmäla ändringar av sådana förhållanden som omfattas av anmälningsskyldighet. Skyldigheten att anmäla ändringar bör av samma skäl även gälla i det fall rörelsen har minskat i sådan omfattning att den inte längre är anmälningspliktig. En sådan anmälan bör lämnas in till Polismyndigheten utan onödigt dröjsmål.

Digital anmälan

Förordningen (2018:1264) om digitalt inhämtande av uppgifter från företag syftar till att förenkla för företag att starta, driva och avveckla sin verksamhet genom att underlätta deras kontakter med och uppgiftslämnande till myndigheter. Av 1 § framgår att förordningen är tillämplig på Polismyndighetens verksamhet. Om Polismyndigheten utvecklar ett system för inhämtande av uppgifter från företag, ska det utformas så att företagens uppgiftslämnande, och därmed sammanhängande kommunikation med företagen, som huvudregel sker digitalt (6 §). Redan i dag kan en ansökan om tillstånd att bedriva hotell- eller pensionatrörelse lämnas i en digital tjänst eller, om så inte är möjligt, lämnas in per mejl eller per post. Även fortsättningsvis bör, som *Visita*, *Näringslivets Regelnämnd* och *Länsstyrelsen i Jämtlands län* efterlyser, ett system för inhämtande av uppgifter från företag utformas så att företagets uppgiftslämnande och därmed sammanhängande kommunikation med företaget som huvudregel sker digitalt. Någon ytterligare reglering i denna del bedöms inte krävas.

Verksamhetens upphörande

Enligt 8 § 1966 års lag om hotell- och pensionatrörelse ska tillståndshavaren skriftligen anmäla till Polismyndigheten om rörelsen upphör. För att Polismyndighetens register över anmälda hotell- och pensionatrörelser ska hållas uppdaterat är det fortsatt viktigt att en anmälan görs vid

rörelsens upphörande och en motsvarande skyldighet bör därför även fortsättningsvis finnas. I syfte att säkerställa att Polismyndighetens register löpande hålls uppdaterade bör det även ställas krav på att en sådan anmälan ska ske utan onödigt dröjsmål efter det att verksamheten upphör.

Följändringar med anledning av anmälningsplikten

Enligt den nuvarande regleringen ska det i tillståndspliktiga hotell och pensionat anges utrymningsvägar med tydliga markeringar (12 §). Denna skyldighet är en kompletterande bestämmelse till de mer övergripande kraven på brandsäkerhet som finns i andra författningar. Enligt lagen om skydd mot olyckor ska till exempel ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar i skälig omfattning vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand (2 kap. 2 §). Vidare finns Statens räddningsverks allmänna råd om brandskydd i hotell, pensionat, vandrarhem och liknande anläggningar (SRVFS 2008:3), som bland annat tar upp rekommendationer i fråga om utrymningsvägar. Därutöver finns det bestämmelser om brandskydd i plan- och bygglagen och den tillhörande plan- och byggförordningen (2011:338) samt i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2020:1) om arbetsplatsens utformning.

Regeringen har inte för avsikt att i det här lagstiftningsärendet föreslå ändrade regler i fråga om brandsäkerheten för hotell och pensionat. Den hittillsvarande skyldigheten att markera utrymningsvägar i 1966 års lag om hotell- och pensionatrörelse bör därför ändras endast genom att den anpassas till att tillståndsplikten ersätts av en anmälningsplikt.

Brandskyddföreningen föreslår att det i lag ska tas in en upplysning om att anmälningspliktiga hotell och pensionat ska uppfylla kraven i plan- och bygglagen och i lagen om skydd mot olyckor. Någon sådan upplysning finns inte i den nuvarande lagen och regeringen ställer sig tveksam till att det skulle innebära ett mervärde att föra in en sådan bestämmelse i den nya lagen. Det får förutsättas att de krav i annan lagstiftning som Brandskyddföreningen syftar på är kända av ansvariga för hotell och pensionat och att de annars uppmärksammas på kraven av tillsynsmyndigheterna. Inte heller finns det anledning att befara att kravet på markering av utrymningsvägar kommer att uppfattas som det enda kravet i fråga om brandsäkerhet som gäller för hotell- och pensionatsrörelser. Det finns mot den bakgrunden inte skäl att formulera bestämmelsen på det sätt som Brandskyddföreningen föreslår.

7 Register över anmälda hotell- och pensionatsrörelser

Regeringens förslag: Polismyndigheten ska föra register över de uppgifter som har anmälts enligt lagen. I registret ska det anges vilka beslut som Polismyndigheten har meddelat med stöd av lagen.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Enligt utredningens förslag ska Polismyndigheten inte vara skyldig att i registret anteckna de beslut som meddelats med stöd av lagen.

Remissinstanserna har inte lämnat några synpunkter på förslaget.

Utkastets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte lämnat några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av 9 § 1966 års lag om hotell- och pensionatrörelse framgår att Polismyndigheten ska föra register över de hotell- och pensionatsrörelser för vilka tillstånd har meddelats. I registret ska de beslut som Polismyndigheten meddelar i fråga om rörelsen antecknas. Av förarbetena framgår att myndigheten, utöver själva uppgifterna om tillståndet, ska anteckna uppgifter om till exempel godkända föreståndare och ersättare, beslut om återkallelse av tillstånd eller godkännande samt företagna inspektioner och åtgärder med anledning av dessa (prop. 1966:124 s. 83).

Syftet med att införa en anmälningsplikt är att Polismyndigheten ska kunna utöva tillsyn och kontroll över den allmänna ordningen och säkerheten. För att säkerställa att polisen kan fullgöra sina uppgifter är det viktigt att den har tillgång till ett register över de hotell- och pensionatsrörelser som har anmälts. Polismyndigheten bör därför föra ett register över de uppgifter som har anmälts enligt lagen.

Polismyndigheten bedöms även fortsättningsvis ha behov av att i registret anteckna de beslut som meddelas enligt lagen. Det kan till exempel vara fråga om beslut om föreläggande att inkomma med uppgifter eller beslut att förbjuda en hotell- eller pensionatsrörelse. Genom att dessa uppgifter framgår av registret underlättas Polismyndighetens tillsynsverksamhet. Regeringens bedömning är därför, till skillnad från utredningens förslag, att Polismyndigheten även fortsättningsvis ska ange i registret vilka beslut som myndigheten har meddelat med stöd av lagen.

8 Åtgärder om anmälningsskyldigheten inte följs

Regeringens förslag: Polismyndigheten ska få förelägga den som inte har fullgjort sin anmälningskyldighet enligt lagen att göra detta. Ett beslut om föreläggande ska få förenas med vite.

Det ska inte längre vara straffbart att inte fullgöra sin anmälningskyldighet vid rörelsens upphörande.

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen tar inte upp frågan om föreläggande med vite.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna framför inte några synpunkter i fråga om föreläggande vid vite eller avskaffat straffansvar. *Sveriges Kommuner och Regioner* anger att den omständigheten att anmälningsplikten inte kommer att vara förenad med någon sanktion kan öka risken för att anmälan inte kommer att ske och därmed öka risken för att brandskydds- och hälsoskyddsaspekter inte beaktas tillräckligt.

Utkastets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna framför inte några synpunkter i fråga om föreläggande vid vite eller avskaffat straffansvar. *Länstyrelsen i Västra Götalands län* är positiv till förslaget eftersom det kan uppkomma behov av att säkerställa att alla berörda verksamheter anmäler sig till registret.

Skälen för regeringens förslag: För att det föreslagna anmälningsskyldigheten ska fylla sin funktion måste registret över anmälda verksamheter vara så fullständigt som möjligt. Det finns ingen anledning att ifrågasätta att den stora majoriteten av de ansvariga för hotell och pensionat som omfattas av anmälningsskyldigheten kommer att fullgöra sin anmälningsskyldighet. Det förekommer dock att hotell och pensionat drivs av aktörer som inte kan förväntas anmäla sin verksamhet frivilligt. Det kan till exempel vara fråga om en hotell- eller pensionatsrörelse som har förbjudits på grund av brister ur ett ordnings- och säkerhetsperspektiv. Om det därefter finns misstanke om att samma aktör har återupptagit verksamheten utan att anmäla detta till Polismyndigheten, behöver det finnas ett sätt att vid behov tvinga fram en anmälan. Det kan även avse fall där det finns misstanke om att det förekommer brottslig verksamhet på ett hotell eller pensionat som inte har anmälts enligt lagen och där Polismyndigheten har behov av att kunna registrera uppgifter om verksamheten för att den ska kunna fullgöra sin tillsynsskyldighet.

För att säkerställa att anmälan sker på det sätt som är föreskrivet bör det därför införas en möjlighet för Polismyndigheten att tillgripa verkningfulla sanktioner i de fall en verksamhetsutövare inte fullgjort sin anmälningsskyldighet. I annat fall kommer en administrativ lättnad att uppstå för den som väljer att inte följa lagen, samtidigt som det inte finns något verkningfullt medel att få denne att rätta sig. Detta vore otillfredsställande och skulle försvåra Polismyndighetens arbete.

I dag kan den som driver sin verksamhet utan tillstånd eller inte fullgör sin anmälningsskyldighet i fråga om rörelsens upphörande dömas till böter (16 § a och 18 § 1966 års lag om hotell- och pensionatsrörelse). Det kan dock ifrågasättas om ett straffansvar är en ändamålsenlig sanktion mot den som inte fullgör sin anmälningsskyldighet i fråga om hotell- och pensionatsrörelse.

I stället för straff kan administrativa sanktioner användas för att styra beteenden, till exempel förelägganden som får förenas med vite. Vite är ett hot om att ett betalningsansvar kan uppstå om föreläggandet inte följs, vilket alltså innebär att vitet är avsett att styra någons beteende i ett enskilt fall för framtiden. Bedömningen är att denna form av sanktion är bättre lämpad för att förmå företagen att fullgöra sin anmälningsskyldighet. Därutöver bedöms en sanktion i form av föreläggande som får förenas med vite vara en mer proportionerlig sanktion än ett straffansvar för den som inte fullgör sin anmälningsskyldighet. Regeringen anser därför, i likhet med *Länstyrelsen i Västra Götalands län*, att Polismyndigheten bör kunna förelägga den som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt lagen att göra detta. Ett sådant föreläggande bör kunna förenas med vite. Föreläggandet kan avse en anmälan om att hotell- eller pensionatsrörelsen ska drivas, om att tidigare anmälda uppgifter ändrats, om att verksamheten inte längre omfattas av anmälningsskyldigheten eller om rörelsens upp-

hörande. Förslaget innebär att straffbestämmelsen i 18 § inte förs över till den nya lagen.

Allmänna bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten. Ett föreläggande och en eventuell kombination med vite ska bara användas när det behövs för att åstadkomma en korrekt anmälan. Polismyndigheten behöver därför göra en bedömning av i vilka fall ett föreläggande med eventuellt vite ska meddelas. En sådan bedömning kan till exempel ta sin utgångspunkt i vad som framkommit i myndighetens dialog med den som ska anmäla och hur sannolikt det bedöms vara att en anmälan sker.

Vitesbeloppet ska enligt 3 § lagen om viten fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå adressaten att följa det föreläggande som är förenat med viten. Polismyndigheten behöver i sin handläggning följa förvaltningslagen (2017:900). Det innebär att en åtgärd från myndigheten aldrig får vara mer långtgående än vad som behövs och endast får vidtas om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot (5 §). Enligt 6 § lagen om viten prövas frågor om utdömmande av viten som regel av förvaltningsrätt på ansökan av myndigheten.

9 Polismyndighetens tillsyn och kontroll

Regeringens förslag: Polismyndigheten ska få besluta att förbjuda en hotell- eller pensionatsrörelse, helt eller delvis, om det är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Beslutet ska få förenas med vite. Polismyndigheten ska upphäva förbudet när det inte längre är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.
Bestämmelserna om överklagande ska föras över till den nya lagen.

Utredningen lämnar inget förslag i denna del.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tar inte upp frågan om Polismyndighetens möjligheter att förbjuda en hotell- eller pensionatsrörelse. *Polismyndigheten* anser att bestämmelserna om tillsyn och kontroll ska behållas oförändrade men anser att det finns skäl att se över bestämmelserna om förbud mot hotell- och pensionatsrörelser och om överklagande.

Utkastets förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utkastet innehåller inte någon uttrycklig bestämmelse om att förbudet ska kunna avgränsas till en del av rörelsen och inte heller någon bestämmelse om när förbudet ska upphävas.

Remissinstanserna har inte lämnat några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande reglering

Av 1966 års lag om hotell- och pensionatsrörelse framgår att en hotell- eller pensionatsrörelse ska drivas så att den inte medför fara för allmän ordning och säkerhet (10 §). Vidare framgår att det i hotell och pensionat som drivs

med tillstånd ska anges utrymningsvägar med tydliga markeringar (12 §). Polismyndigheten har rätt att få tillträde till hotell och pensionat för att utöva tillsyn över att bestämmelserna i lagen följs (21 §).

För de verksamheter som omfattas av tillståndskravet har Polismyndigheten möjlighet att under vissa förutsättningar återkalla tillståndet eller godkännandet av föreståndaren eller ersättaren (19 §). Det gäller till exempel om tillståndshavaren eller föreståndaren upprepade gånger dömts för brott mot lagen eller om denne åsidosatt någon annan bestämmelse som gäller för rörelse och trots uppmaning inte vidtagit rättelse inom skälig tid. För de verksamheter som inte omfattas av tillståndskravet har Polismyndigheten möjlighet att vid vite förbjuda en hotell- och pensionatsrörelse, om det är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet (20 §).

När är det aktuellt att förbjuda en hotell- eller pensionatsrörelse?

Hittillsvarande krav på tillstånd för drift av hotell- och pensionatsrörelser föreslås nu tas bort (se avsnitt 5), vilket får till följd att även bestämmelserna om tillsyn och kontroll behöver revideras. För att säkerställa att de krav som ställs enligt den nu föreslagna lagen om hotell- och pensionatsrörelser uppfylls bör, som konstateras i avsnitt 4, Polismyndigheten även fortsättningsvis ha rätt att få tillträde till hotell och pensionat för att utöva tillsyn. För det fall Polismyndigheten vid en tillsyn eller på något annat sätt finner att det finns risker ur ett ordnings- och säkerhetsperspektiv måste myndigheten kunna besluta om nödvändiga sanktioner. För mindre verksamheter, som inte föreslås omfattas av anmälningsskravet, bör Polismyndigheten även fortsättningsvis kunna besluta att förbjuda rörelsen, om det är nödvändigt för att upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten. Även för de större verksamheterna, som föreslås omfattas av anmälningsskravet, finns det behov av samma möjlighet till ingripande, eftersom de nuvarande sanktionerna kopplade till tillståndspliktiga hotell och pensionat inte längre kan användas.

I och med att ett förbud ska vara nödvändigt för att upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten ställs höga krav för att ett förbud ska kunna komma i fråga. Av proportionalitetsskäl bör en sådan åtgärd kunna komma i fråga först om andra sätt att komma till rätta med ordningsstörningen eller säkerhetsproblemen visat sig verkningslösa. Normalt bör eventuella brister kunna åtgärdas genom en dialog mellan myndigheten och ansvariga för rörelsen. Ett förbud bör endast komma i fråga i rena undantagsfall.

Lagrådet anser att det är oklart hur uttrycket allmän ordning och säkerhet ska tillämpas i detta sammanhang och att ordet upprätthålla närmast leder till tanken att det är fråga om att ingripa mot en konkret händelse som innebär fara för allmän ordning och säkerhet. Uttrycket ”upprätthålla allmän ordning och säkerhet” är, som *Lagrådet* konstaterar, inte klart definierat även om det används både i polislagen (1984:387) och i flera andra författningar. Det anses dock innebära att polisen har skyldighet och befogenhet att förebygga, förhindra och vidta åtgärder mot överträdelse som faller under allmänt åtal (jfr prop. 2022/23:91 s. 27). Dessutom har polisen en skyldighet att säkerställa att medborgarna lever ett tryggt och friktionsfritt liv. Ett exempel på detta är att en polisman har

rätt att omhänderta den som stör den allmänna ordningen. Uttrycket allmän ordning och säkerhet bör i föreslagen lagstiftning tolkas och tillämpas på samma sätt som i andra författningar där det förekommer, t.ex. polislagen, ordningslagen (1993:1617) och kamerabevakningslagen (2018:1200).

Som *Lagrådet* anför kan annan befintlig lagstiftning ge stöd för Polismyndigheten eller annan berörd myndighet att ingripa i fall av en enskild konkret händelse. Den nu föreslagna förbudsbestämmelsen syftar dock till att ge Polismyndigheten möjlighet att ingripa mot en rörelse där det vid upprepade tillfällen förekommit brottslighet, t.ex. prostitution, människohandel eller förvaring av vapen eller narkotika, eller andra ordningsstörningar och där andra sätt att komma till rätta med ordningsstörningarna eller säkerhetsproblemen visat sig verkningslösa. Om det finns anledning att anta att ordningen och säkerheten inte kommer att kunna upprätthållas, kan det vara nödvändigt att besluta om ett förbud. Bedömningen kan t.ex. ta sin utgångspunkt i vad som tidigare framkommit om ordningen och säkerheten på det aktuella hotellet eller pensionatet och vid kontakter med verksamhetsutövaren.

Av proportionalitetsprincipen följer att ett beslut om förbud inte får vara mer ingripande än vad som krävs för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Ett beslut om förbud bör därför avgränsas till den del av verksamheten där ordningsstörningen eller säkerhetsproblemen har uppkommit, t.ex. ett visst hotell som utgör en del av en större hotellrörelse. *Lagrådet* har efterfrågat ett förtydligande av hur förbudet är tänkt att avgränsas och föreslagit att förbudet ska avse verksamheten. Regeringen delar *Lagrådets* uppfattning och menar att ett förtydligande lämpligen kan ske genom att det anges i författningstexten att ett förbud kan begränsas till att avse en del av rörelsen. Det innebär en något annorlunda språklig utformning av bestämmelsen än den *Lagrådet* förordar.

Ett beslut om förbud får anses utgöra en begränsning av rätten att driva näring. Enligt 2 kap. 17 § regeringsformen får begränsningar i rätten att driva näring eller utöva yrke införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte enbart att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag. Den föreslagna förbudsbestämmelsen är av stor betydelse för den allmänna ordningen och säkerheten, vilket får bedömas som ett angeläget allmänt intresse (jfr prop. 1993/94:117 s. 51). Förslaget i denna del får därmed anses utgöra en godtagbar begränsning.

Sammanfattningsvis bör Polismyndigheten få besluta att förbjuda en hotell- eller pensionatsrörelse, helt eller delvis, om det är nödvändigt för att upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten. Detta bör gälla alldeles oavsett omfattningen av verksamheten.

Beslutet bör få förenas med vite

Lagrådet anser att frågan om möjligheten att kombinera ett förbudsbeslut med vite bör uppmärksammas i propositionen. I enlighet med vad som gäller i dag bör beslut om förbud få förenas med vite. Vitet är ett hot om att betalningsansvar kan uppstå om förbudet inte efterlevs och syftar alltså till att förmå adressaten att följa detta. I varje enskilt fall måste Polismyndigheten göra en bedömning av i vilka fall ett förbud ska förenas med vite. Om det finns anledning att tro att ett förbud kommer att följas, är det i regel inte nödvändigt att förena beslutet med vite. Bedömningen kan till

exempel ta sin utgångspunkt i vad som framkommit i myndighetens dialog med den som förbudet avser och hur sannolikt det bedöms vara att förbudet följs. Allmänna bestämmelser om vite finns i lagen om viten.

Upphävande av ett förbud

Enligt *Lagrådet* är det en ofullkomlighet i lagrådsremissens lagförslag att det inte anger om förbudet ska vara tidsbegränsat och hur den som anser sig ha tagit hand om de brister som förbudet kan antas grundas på ska förfara för att få förbudet hävt. Enligt regeringens förslag ska ett beslut om förbud endast få meddelas om det är nödvändigt för att upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten. Av bestämmelsen följer att beslutet gäller tills vidare. Om det inte längre finns förutsättningarna för ett förbud kan emellertid ett sådant beslut inte längre upprätthållas. Regeringen delar *Lagrådets* uppfattning att det bör förtydligas när ett beslut om förbud ska upphävas. Det kan lämpligen ske genom att det i lagen föreskrivs att förbudet ska upphävas om det inte längre är nödvändigt för att upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten. Frågan om på vems initiativ ett förbud kan upphävas berörs i författningskommentaren.

Överklagande av Polismyndighetens beslut

Av 22 § 1966 års lag om hotell- och pensionatrörelse framgår att Polismyndighetens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. De beslut som det är fråga om gäller tillstånd att driva hotell- och pensionatrörelse, återkallelse av sådana tillstånd, godkännande av föreståndare eller ersättare för rörelsen, åläggande att utse föreståndare och förbud mot att driva en rörelse (prop. 1966:124 s. 88).

Några beslut om att meddela tillstånd, att återkalla tillstånd, att godkänna föreståndare eller ersättare eller åläggande att utse föreståndare kommer inte längre att fattas av Polismyndigheten. Polismyndigheten kommer dock även fortsättningsvis att kunna fatta beslut om att förbjuda en hotell- och pensionatrörelse. Denna typ av beslut bör fortfarande kunna överklagas. Även beslut om föreläggande om att göra en anmälan, eventuellt förenat med vite, bör kunna överklagas. Bestämmelserna om överklagande bör därför föras över till den nya lagen.

10 Skydd för behandling av personuppgifter

Regeringens bedömning: EU:s dataskyddsförordning, lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning utgör tillräcklig reglering av den personuppgiftsbehandling som kommer att ske till följd av förslaget. Det behövs inte någon ny reglering av personuppgiftsbehandlingen.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna framför några synpunkter i fråga om skydd för behandling av personuppgifter.

Utkastets bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna framför inte några synpunkter i fråga om skydd för behandling av personuppgifter. *Integritetsskyddsmyndigheten* anser att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet behöver analyseras vilket behov Polismyndigheten har av att behandla personuppgifter efter att en rörelse har upphört. Integritetsskyddsmyndigheten anser vidare att regeringen bör överväga att införa en rättslig reglering vad avser längsta tid för personuppgiftsbehandling i registret.

Skälen för regeringens bedömning

Dataskyddsreglering

I unionsrätten regleras behandlingen av personuppgifter i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), EU:s dataskyddsförordning. I svensk rätt kompletteras EU:s dataskyddsförordning bland annat av lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen) och förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. EU:s dataskyddsförordning utgör den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU.

EU:s dataskyddsförordning ska tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg samt på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register (artikel 2). Förordningen ska dock inte tillämpas på behandling av personuppgifter som behöriga myndigheter utför i syfte att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, i vilket även ingår att skydda mot, samt förebygga och förhindra, hot mot den allmänna säkerheten (artikel 2.2 d). Sådan behandling omfattas i stället av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (dataskyddsdirektivet). Dataskyddsdirektivet har i svensk rätt genomförts i huvudsak genom brottsdatalagen (2018:1177).

Brottsdatalagen gäller för behandling av personuppgifter som utförs av behöriga myndigheter i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder. Den gäller också för behandling av personuppgifter som en behörig myndighet utför i syfte att upprätthålla allmän ordning och säkerhet (1 kap. 2 §). I 1 kap. 6 § brottsdatalagen anges att med personuppgift avses varje upplysning om en identifierad eller identifierbar fysisk person som är i livet. Vidare anges att med behandling av personuppgifter avses en åtgärd eller kombination av åtgärder som vidtas i fråga om

personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, oavsett om det görs automatiserat eller inte, t.ex. insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning eller ändring, framtagning, läsnings, användning, utlämnande, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering, sammanföring, begränsning, radering eller förstöring.

Behandling av personuppgifter faller antingen inom tillämpningsområdet för dataskyddsförordningen eller brottsdatalagen. I förarbetena till brottsdatalagen redogör regeringen för ett antal allmänna principer som bör gälla för gränsdragningsfrågor som kan uppkomma mellan regelverken (prop. 2017/18:232 s. 109–113). I förarbetena framgår att det är syftet med behandlingen av personuppgifter i det enskilda fallet som avgör om behandlingen överhuvudtaget omfattas av brottsdatalagens tillämpningsområde. Typen av personuppgiftsbehandling, vilken verksamhet den behandlas i eller personuppgiftens karaktär är alltså inte avgörande för vilket regelverk som ska tillämpas (prop. 2017/18:232 s. 112).

Vilka personuppgifter kan komma att behandlas?

De uppgifter som ska anmälas till Polismyndigheten och ingå i registret avser företagsnamn, organisationsnummer eller personnummer, behörig företrädare för anmälaren, postadress, var verksamheten ska bedrivas samt uppgifter om rörelsens upphörande. Även uppgifter om de beslut Polismyndigheten fattat i fråga om rörelsen kommer att ingå i registret. Företagsnamn kan i vissa fall, framför allt när det gäller enskilda näringsidkare, innehålla information som kan kopplas till en fysisk person. Även uppgifter om en enskild näringsidkares personnummer och postadress, samt uppgifter om behörig företrädare för anmälaren, kan kopplas till en fysisk person. Dessa uppgifter utgör därmed sådana personuppgifter som avses i EU:s dataskyddsförordning och brottsdatalagen.

En anmälan om att driva hotell- eller pensionätsrörelse kommer som huvudregel att kunna ske digitalt. För att ta emot anmälningar kommer det att vara nödvändigt att utföra sådan behandling av vissa personuppgifter som avses i EU:s dataskyddsförordning och brottsdatalagen. Även i samband med till exempel registerföringen av personuppgifter kommer det att bli fråga om en personuppgiftsbehandling.

Omfattas behandlingen av personuppgifter av dataskyddsförordningen eller brottsdatalagen?

För att fastställa om Polismyndighetens behandling av personuppgifter enligt den nya lagen omfattas av dataskyddsförordningen eller brottsdatalagen måste syftet med den enskilda behandlingen fastställas.

Tillståndsprövningen enligt 1966 års lag om hotell- och pensionätsrörelse tillkom framför allt för att säkerställa att sökanden har de personliga förutsättningarna som krävs för att driva rörelsen på ett sätt som inte medför fara för allmän ordning och säkerhet. Även fortsättningsvis är det primära syftet med lagen, och det anmälningskrav som föreslås, att säkerställa att det inte uppkommer fara för allmän ordning och säkerhet. Frågan är dock vad som avses med uttrycket allmän ordning och säkerhet.

Uttrycket ”allmän ordning och säkerhet” är vittomfattande och svårdefinierat och har använts i olika polisrättsliga författningar under lång tid. Det används bland annat i ordningslagen och polislagen. I polislagen

används uttrycket som ett överordnat uttryck som både omfattar brottsutredning och annan brottsbekämpande verksamhet och olika former av övervakning. I förarbetena till brottsdatalagen (prop. 2017/18:232 s. 113) uttalas att personuppgiftsbehandling inom ramen för sådan kontrollverksamhet som Polismyndigheten utför inom ramen för till exempel gränskontroll och utlänningskontroll ligger utanför brottsdatalagens tillämpningsområde i den mån den inte utförs i brottsbekämpande syfte. Vidare uttalas att brottsdatalagen bland annat ska tillämpas på behandling av personuppgifter vid ingripanden enligt 13–13 c §§ polislagen, det vill säga beslut om avvisning eller avlägsnande av personer med hänsyn till den allmänna ordningen, men inte vid förvaltningsbeslut enligt ordningslagen (prop. 2017/18:232 s. 431 och 432).

Den behandling av personuppgifter som kan komma i fråga för Polismyndigheten enligt den nya lagen bedöms falla inom tillämpningsområdet för EU:s dataskyddsförordning. Syftet med behandlingen av uppgifter bedöms i detta fall rymmas inom den mer övergripande kontrollverksamhet som Polismyndigheten ägnar sig åt, och inte i direkt brottsbekämpande syfte. Behandlingen av personuppgifter kan inte heller kopplas till några faktiska ingripanden, så som är fallet vid ingripanden enligt 13–13 c §§ polislagen.

Polismyndigheten kommer därmed att utföra sådan behandling av vissa personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg och som avses i artikel 2.1 i EU:s dataskyddsförordning. De generella kraven på all personuppgiftsbehandling som finns i bl.a. artikel 5 och 6 i förordningen blir därmed tillämpliga. Polismyndigheten blir då också personuppgiftsansvarig för behandlingen.

Det behövs ingen särskild reglering om behandling av personuppgifter

Av EU:s dataskyddsförordning framgår att behandling av personuppgifter får ske bland annat om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (artikel 6.1 c) eller om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e).

Polismyndigheten kan, i samband med en anmälan om att driva hotell- eller pensionatsrörelse och registerföringen av denna, behöva behandla personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter bedöms alltså nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse och kommer därmed att vara tillåten enligt artikel 6.1 c. Behandlingen bedöms också nödvändig för att fullgöra en uppgift av allmänt intresse. Polismyndighetens behandling av personuppgifter bör därför vara tillåten även med stöd av artikel 6.1 e. Den aktuella grunden för behandlingen är fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. Den rättsliga grunden är fastställd i förslaget till lag om hotell- och pensionatsrörelser. Det integritetsintrång som behandlingen av personuppgifter innebär måste anses proportionerligt i förhållande till syftet, dvs. att säkerställa att fara för allmän ordning och säkerhet inte uppkommer. Behandlingen bedöms inte omfatta s.k. känsliga personuppgifter (artikel 9). I de fall behandling av personnummer blir aktuell bedöms även förutsättningarna enligt 3 kap. 10 § dataskyddslagen vara uppfylla.

Vid behandlingen av personuppgifter är Polismyndigheten skyldig, i egenskap av personuppgiftsansvarig myndighet, att säkerställa att varje behandling av personuppgifter sker lagligt och i enlighet med de principer som EU:s dataskyddsförordning ställer upp, till exempel de grundläggande principerna som anges i artikel 5. Till skillnad från vad *Integritetsmyndigheten* framför, anser regeringen att det inte krävs någon särskild reglering i frågan om den tid som personuppgiftsbehandling får ske i registret. Det är i stället Polismyndigheten som är bäst lämpad att bedöma under hur lång tid uppgifterna ska förvaras i enlighet med artikel 5.1 e.

I 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen anges att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Inskränkningar i detta skydd får enbart ske genom lag och i enlighet med de förutsättningar som anges i 2 kap. 20–22 §§ regeringsformen. Bedömningen av vad som kan anses utgöra ett betydande intrång i den personliga integriteten bör göras utifrån olika omständigheter, bland annat uppgifternas karaktär och omfattning och syftet med behandlingen (se prop. 2009/10:80 s. 184). Den personuppgiftsbehandling som blir aktuell för Polismyndigheten hantering bedöms, med beaktande av uppgifternas karaktär och omfattning, inte innebära ett sådant betydande intrång i den personliga integriteten som avses i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen.

Den sammantagna bedömningen är att EU:s dataskyddsförordning, lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning utgör en tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske med anledning av förslaget.

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den nya lagen om hotell- och pensionatsrörelser ska träda i kraft den 1 januari 2025. Hotell- och pensionatsrörelser som har beviljats tillstånd enligt äldre föreskrifter ska anses vara anmälda enligt den nya lagen.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 30 december 2021 alternativt den 1 maj 2022.

Remissinstanserna har inte lämnat några synpunkter på förslaget.

Utkastets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte lämnat några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Det framstår som angeläget att den nya lagen träder i kraft så snart som möjligt. Detta bedöms vara den 1 januari 2025.

I dagsläget bedöms drygt 3 000 verksamheter omfattas av kravet på tillstånd. Något skäl för att de verksamheter som redan beviljats tillstånd ska behöva anmäla sin rörelse bedöms inte finnas. Eftersom de uppgifter

som ska lämnas i en anmälan enligt förslaget i allt väsentligt överensstämmer med de uppgifter som redan lämnats i samband med ansökan om tillstånd, behöver inte heller någon kompletterande information lämnas till Polismyndigheten när det gäller de hotell- och pensionatsrörelser som har tillstånd enligt den nuvarande regleringen. Det bör därför i en övergångsbestämmelse anges att de hotell- och pensionatsrörelser som har beviljats tillstånd enligt äldre föreskrifter ska anses vara anmälda enligt den nya lagen. Kravet på att anmäla ändrade förhållanden gäller på motsvarande sätt som för rörelser som har anmälts enligt de nya reglerna.

12 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Anmälningsförfarandet kommer att innebära administrativa lättnader för de hotell- och pensionatsrörelser som i dag omfattas av ett tillståndskrav. Förslaget innebär även minskade administrativa kostnader för företagen i och med att anmälan är kostnadsfri. För Polismyndigheten innebär förslaget en administrativ lättnad.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser delar utredningens bedömning eller lämnar inga synpunkter. *Regelrådet* anser att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. *Visita* och *Norsjö kommun* bedömer att förslagen förenklar för hotellföretagare, sänker deras administrativa kostnader och avgifter, ökar konkurrensen och upphäver inskränkningar i näringsfriheten. *Visita*, *Näringslivets Regelnämnd* och *Länsstyrelsen i Jämtlands län* betonar även vikten av att anmälan är avgiftsfri. *Polismyndigheten* anger att förslaget kommer att innebära en administrativ lättnad, eftersom anmälan inte ska vara föremål för någon prövning av Polismyndigheten.

Utkastets bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser delar utkastets bedömning eller lämnar inga synpunkter. *Regelrådet* anser att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning. *Företagarna* och *Länsstyrelsen i Västerbottens län* delar utkastets bedömning att förslaget kommer att minska kostnaderna och den administrativa bördan för de berörda företagen och innebära lättnader i Polismyndighetens arbete. Länsstyrelsen i Västerbottens län anser vidare att det inte är helt tydligt om förslaget medför ett utökad behov av tillsynsinsatser från Polismyndigheten. Företagarna betonar också vikten av att reformen tidigt följs upp för att säkerställa att avsedd effekt har uppnåtts. *Kommerskollegium* bedömer att den föreslagna regleringen skulle kunna aktualisera anmälningskyldigheten i tjänstedirektivet, eftersom de föreslagna lättnaderna är en form av ändring av befintliga krav.

Anmälningsförfarandet blir avgiftsfritt

Enligt nuvarande ordning ska en avgift tas ut för prövning av en ansökan om tillstånd att driva hotell- eller pensionatsrörelse och om godkännande av föreståndare eller ersättare, se förordningen (1992:202) om avgifter för ärenden enligt lagen (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse. Avgiftsklass 5 enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) ska tillämpas på avgiftens storlek. Det innebär att en ansökan om att driva ett hotell eller pensionat i dagsläget kostar 4 600 kronor.

Utöver företagens kostnad för ansökan innebär även själva ansökningsprocessen kostnader i form av arbetsinsatser. Arbetsinsatsen i samband med en ansökan uppskattas till ungefär fyra timmar. Den totala kostnaden för en ansökan om tillstånd för ett genomsnittligt företag bedöms därmed uppgå till uppskattningsvis 5 700 kronor. Tillståndskravet bedöms omfatta drygt 3 000 företag. Ett tillstånd gäller som huvudregel i fem år. Därefter måste företagen ansöka om nytt tillstånd.

Besöksnäringen är generellt en regeltung bransch med betydande administrativa kostnader för vissa företag. För företag som driver hotell- och pensionatsrörelse, och särskilt för mindre företag, är kostnaden för processen en reell ekonomisk belastning. Regeringen anser att det finns goda skäl för att sänka företagens administrativa kostnader och håller med *Visita*, *Näringslivets Regelnämnd* och *Länsstyrelsen i Jämtlands län* om att det finns starka skäl för att ett anmälningsförfarande om att driva hotell- eller pensionatsrörelse ska vara avgiftsfritt. Avsikten är därför att förordningen om avgifter för ärenden enligt lagen (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse ska upphävas i samband med att den nya lagen träder i kraft. Anmälningsförfarandet kommer då att bli avgiftsfritt.

Förslaget innebär därmed lägre administrativa kostnader för berörda företag. Anmälningsförfarandet är kostnadsfritt, men bedöms medföra drygt 140 kronor i administrativa kostnader per företag, vilket innebär att de administrativa kostnaderna för företagen väntas minska med ungefär 97 procent.

Konsekvenser för företag

Förslaget innebär att dagens tillståndskrav för företag som driver hotell- och pensionatsrörelse avskaffas och ersätts med ett anmälningsförfarande som i första hand ska ske digitalt.

Hotell- och pensionatsrörelser är en del av besöksnäringen, som omfattar flera regeltunga branscher. Hotell- och pensionatsbranschen omfattar i relativt stor omfattning mikroföretag och småföretag, dvs. företag med högst 49 anställda och en omsättning som är lägre än 100 miljoner kronor per år. Förslaget bedöms ha positiva konsekvenser för dessa företag, särskilt för mindre företags arbetsförutsättningar och konkurrensförmåga. Förslaget bedöms även underlätta för nya företag att etablera sig på marknaden, vilket kan leda till ökad konkurrens på denna marknad. Mot bakgrund av att anmälningsprocessen är enklare än en tillståndsprövningsprocess kommer förslaget även att innebära administrativa lättnader för företagen. Regeringen har för avsikt att hålla sig informerad om hur den föreslagna regleringen påverkar företagen och vid behov vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att syftet med regeländringarna uppnås.

Antalet inkomna ärenden till Polismyndigheten förväntas sammantaget minska med den föreslagna ordningen. Visserligen bedöms antalet inkomna ärenden om anmälan att driva hotell- eller pensionatströrelse motsvara antalet inkomna ärenden för de tidigare tillstånden. Däremot kommer det inte längre att krävas att nya ansökningar sker i samband med till exempel byte av föreståndare eller ersättare. Anmälningar om ändrade förhållanden väntas endast medföra ett begränsat antal ärenden eftersom de uppgifter som anmälningsskyldigheten gäller normalt inte ändras på regelbunden basis.

Vidare bör Polismyndighetens ärendehantering underlättas eftersom ansökningar varken behöver avvisas eller avslås. Därutöver bedöms mindre tid behöva läggas på hanteringen av överklaganden. Vad gäller Polismyndighetens tillsyn finns det inte anledning att anta att behovet av insatser kommer att öka med anledning av förslaget. Bedömningen är därför att förslaget också skulle kunna frigöra resurser hos Polismyndigheten, vilket innebär att polismän kan ägna sig åt uppgifter där det finns ett större behov av polisiär kompetens.

Förslaget bedöms leda till att Polismyndighetens administrativa kostnader minskar med cirka 163 000 kronor per år på grund av minskade hanteringskostnader. Myndighetens intäkter bedöms samtidigt minska med cirka 1,4 miljoner kronor årligen mot bakgrund av att anmälningsförfarandet föreslås vara avgiftsfritt. Eftersom Polismyndigheten inte disponerar denna avgift innebär förslaget inte något intäktsbortfall för myndigheten. Förslaget innebär däremot ett intäktsbortfall för staten.

Konsekvenser för Åklagarmyndigheten och domstolarna

Redan i dag hanterar Åklagarmyndigheten och de allmänna domstolarna relativt få ärenden som gäller brott mot 1966 års lag om hotell- och pensionatströrelse. Mot bakgrund av att straffbestämmelserna inte förs över till den nya lagen kommer antalet ärenden hos Åklagarmyndigheten och de allmänna domstolarna att minska. Förslaget om att ge Polismyndigheten möjlighet att besluta om föreläggande som kan förenas med vite samt utökade beslutsmöjligheter i fråga om förbud mot att driva rörelse kan medföra ett ökat antal ärenden för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Besluten kommer att kunna överklagas och förvaltningsdomstolarna kommer också att hantera eventuella ansökningar om utdömning av vite. Bedömningen är dock att de nya sanktionerna i första hand kommer att fungera preventivt. Samtidigt kommer andra ärendetyper att minska hos nämnda domstolar eftersom till exempel tillstånd inte längre kan nekas eller återkallas. Bedömningen är därför att arbetsbördan hos de allmänna förvaltningsdomstolarna sammantaget kommer att minska med den föreslagna ordningen.

Konsekvenser i övrigt

Sammantaget bedöms förslaget leda till begränsade samhällsekonomiska effekter. Förslaget bedöms kunna ha vissa positiva konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män och för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen mot bakgrund av att besöksnäringen sysselsätter en relativt stor andel kvinnor och personer som annars står utanför

arbetsmarknaden. Förslaget kan därmed även leda till vissa positiva konsekvenser för sysselsättningsgraden för både kvinnor och utlandsfödda.

Förslaget bedöms inte leda till några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen eller leda till några nämnvärda konsekvenser för brottsligheten eller det brottsförebyggande arbetet. Förslaget bedöms även vara förenligt med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet) och bedöms inte medföra en anmälningsskyldighet enligt direktivet. Även i övrigt bedöms förslaget vara förenligt med EU-rätten.

En särskild informationsinsats kan behövas vid ikraftträdandet, till exempel genom Polismyndigheten i samverkan med Branschorganisationen Visita. En sådan informationsinsats bör kunna genomföras för en mindre kostnad och inte ha några budgetära konsekvenser för Polismyndigheten.

13 Författningskommentar

Förslaget till lag om hotell- och pensionatsrörelser

1 § Denna lag tillämpas på hotell- och pensionatsrörelser. Med hotell- eller pensionatsrörelse avses i denna lag en yrkesmässig verksamhet som syftar till att tillhandahålla en tillfällig möblerad bostad.

Lagen gäller inte

1. bostäder som tillhandahålls som ett led i en verksamhet för vård, tillsyn, utbildning eller uppfostran,
2. ensligt belägna, obemannade stugor som står till allmänhetens förfogande för tillfällig övernattnings,
3. enkelt utrustade stugor utan vatten och avlopp, belägna på campingplatser, som hyrs ut till allmänheten som tillfälliga bostäder.

Av paragrafen framgår lagens tillämpningsområde. Den motsvarar i sak hittillsvarande 1 § första och andra styckena lagen (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse (prop. 1966:124 s. 77–78, prop. 1975:47 s. 42–43 och prop. 1976/77:112 s. 6–7). Övervägandena finns i avsnitt 4.

2 § Den som avser att driva en hotell- eller pensionatsrörelse som är avsedd att ta emot minst nio gäster samtidigt eller som omfattar minst fem gästrum ska anmäla detta till Polismyndigheten.

Paragrafen reglerar en anmälningsskyldighet för den som avser att driva hotell- eller pensionatsrörelse av viss omfattning. Övervägandena finns i avsnitt 6.

En anmälan om att driva hotell- eller pensionatsrörelse ska ske innan verksamheten påbörjas. Det är verksamhetsutövaren som ska anmäla rörelsen. Detta innebär att om verksamheten bedrivs i form av till exempel enskild näringsverksamhet, ska anmälan lämnas in av den enskilda näringsidkaren. Om verksamheten i stället bedrivs av en juridisk person, ska anmälan lämnas in av en behörig företrädare för den juridiska personen.

3 § En anmälan enligt 2 § ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om

1. anmälarens företagsnamn,
2. anmälarens organisationsnummer eller personnummer,
3. anmälarens postadress,
4. behörig företrädare för anmälarer, och
5. var verksamheten ska bedrivas.

Paragrafen, som utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag, innehåller bestämmelser om vad en anmälan om att driva en hotell- eller pensionatsrörelse ska innehålla. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Enligt *första punkten* ska uppgift lämnas om anmälarens företagsnamn. Med företagsnamn avses den benämning under vilken en näringsidkare driver sin verksamhet, jfr 1 kap. 1 § lagen (2018:1653) om företagsnamn.

Av *andra punkten* följer att om anmälarer är en juridisk person, ska organisationsnumret anges i anmälan. Om rörelsen bedrivs av en enskild näringsidkare, ska i stället dennes personnummer anges.

Enligt *tredje punkten* ska uppgift lämnas om anmälarens postadress.

Enligt *fjärde punkten* ska uppgift om behörig företrädare för anmälarer framgå. Med behörig företrädare avses den som enligt tillämpliga associationsrättsliga regler är behörig att företräda den fysiska eller juridiska personen. För verksamheter som bedrivs i form av enskild näringsverksamhet är detta som huvudregel den enskilda näringsidkaren.

Enligt *femte punkten* ska en anmälan innehålla uppgift om var verksamheten ska bedrivas. Kravet tar sikte på den plats där den faktiska hotell- eller pensionatsrörelsen är belägen. Skulle verksamheten bedrivas på flera olika ställen, till exempel vid stuguthyrning eller vid hotellverksamhet med flera olika hotell, ska samtliga platser anges.

4 § Den som driver en anmälningspliktig hotell- eller pensionatsrörelse ska utan onödigt dröjsmål skriftligen anmäla till Polismyndigheten om

1. ett förhållande som avses i 3 § ändras,
2. rörelsen inte längre är anmälningspliktig, eller
3. rörelsen upphör.

Paragrafen innehåller krav på anmälan till Polismyndigheten av vissa förändringar i en hotell- eller pensionatsrörelse. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Anmälningsskyldigheten gäller endast för en sådan rörelse som avses i 2 §, dvs. en rörelse som är avsedd att ta emot minst nio gäster samtidigt eller som omfattar minst fem gästrum. Att en anmälan till Polismyndigheten ska ske utan onödigt dröjsmål innebär att den ska lämnas in inom den tid det skäligen tar att sammanställa det underlag som behövs för en anmälan. Utgångspunkten är att en anmälan ska lämnas in senast ett par veckor från det att den som bedriver verksamheten har fått kännedom om ett förhållande som anges i första–tredje punkten. Under vissa omständigheter kan dock en något längre tid vara berättigad, t.ex. vid sjukdom eller något annat förhållande utanför verksamhetsutövarens kontroll.

Av *första punkten* följer att en anmälan ska ske om ett förhållande som avses i 3 § ändras.

Enligt *andra punkten* ska anmälan ske om rörelsen, t.ex. på grund av ett minskat antal gästrum, inte längre omfattas av anmälningsskyldighet enligt 2 §.

Tredje punkten innebär att en anmälan också ska lämnas i det fall rörelsen upphör. Prop. 2024/25:27

5 § Polismyndigheten får förelägga den som inte har fullgjort sin anmälnings-skyldighet enligt 2–4 §§ att göra detta. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Paragrafen reglerar Polismyndighetens möjlighet att besluta om föreläggande mot den som inte har fullgjort sin anmälnings-skyldighet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Av paragrafen framgår att Polismyndigheten får besluta om föreläggande mot den som inte fullgjort sin anmälnings-skyldighet i fråga om att anmäla rörelsen, att anmäla att tidigare lämnade uppgifter har ändrats eller att anmäla att rörelsen inte längre omfattas av anmälnings-skyldighet eller har upphört. Föreläggandet får förenas med vite.

Ett föreläggande, eventuellt förenat med vite, bör bara användas när det behövs för att åstadkomma en korrekt anmälan. Inför ett sådant beslut kan myndigheten behöva föra en dialog med den som är anmälnings-skyldig och bedöma hur sannolikt det är att en anmälan sker eller att brister och felaktigheter rättas till. Bestämmelser om vite, bl.a. om hur vitesbeloppet fastställs, finns i lagen (1985:206) om viten.

6 § En hotell- eller pensionatsrörelse ska drivas så att den inte medför fara för allmän ordning och säkerhet.

Av paragrafen framgår att en hotell- eller pensionatsrörelse ska drivas så att den inte medför fara för allmän ordning och säkerhet. Den motsvarar i sak hittillsvarande 10 § lagen (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse (prop. 1966:124 s. 83). Uttrycket allmän ordning och säkerhet bör tolkas på samma sätt som i andra författningar där det förekommer, t.ex. polislagen (1984:387), ordningslagen (1993:1617) och kamerabevakningslagen (2018:1200). Fara för allmän ordning och säkerhet kan t.ex. finnas om det vid upprepade tillfällen förekommer brottslighet, t.ex. prostitution, människohandel eller förvaring av vapen eller narkotika, eller andra ordningsstörningar på ett hotell eller pensionat. Övervägandena finns i avsnitt 4.

7 § I hotell och pensionat som omfattas av anmälningsplikt ska utrymningsvägar anges genom tydliga markeringar. En markering ska vara lätt synlig från dörren till varje gästrum.

Av paragrafen framgår att utrymningsvägar i hotell och pensionat som omfattas av anmälningsplikt enligt 2 § ska markeras på ett tydligt sätt. Med hotell eller pensionat avses sådana byggnader eller lägenheter där det bedrivs hotell- respektive pensionatsrörelse. Skyldigheten motsvarar i sak hittillsvarande 12 § lagen (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse (prop. 1966:124 s. 83–84). Övervägandena finns i avsnitt 6.

8 § Polismyndigheten får besluta att förbjuda en hotell- eller pensionatsrörelse, helt eller delvis, om det är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Beslutet får förenas med vite.

Polismyndigheten ska upphäva förbudet när det inte längre är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Paragrafen reglerar Polismyndighetens befogenhet att besluta om förbud. Den motsvarar delvis hittillsvarande 20 § lagen (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse (prop. 1966:124 s. 88). Övervägandena finns i avsnitt 9. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Enligt *första stycket* får Polismyndigheten besluta att förbjuda en hotell- eller pensionatsrörelse, helt eller delvis. I fråga om vad som avses med uttrycket allmän ordning och säkerhet, se kommentaren till 6 §. För att ett förbud ska få meddelas måste det vara nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Om mindre ingripande åtgärder är tillräckliga får ett förbud inte användas. Enligt proportionalitetsprincipen får vidare ett förbud användas endast om skälen för åtgärden uppväger det besvär som det innebär för verksamhetsutövaren.

Beslutet får förenas med vite. Om det finns anledning att tro att ett förbud kommer att följas, är det i regel inte nödvändigt att förena beslutet med vite. Bestämmelser om vite, bl.a. om hur vitesbeloppet fastställs, finns i lagen (1985:206) om viten.

Ett förbud kan avse rörelsen i dess helhet eller någon eller några delar av rörelsen. Om verksamheten bedrivs på flera ställen, kan ett förbud begränsas till att avse ett av dessa ställen. Ett förbud kan vidare avgränsas så att det träffar endast viss del av verksamheten på ett och samma ställe, t.ex. stuguthyrningen i en rörelse som omfattar även en hotellverksamhet. I enlighet med proportionalitetsprincipen ska förbudet inte vara vidare än vad som är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Polismyndighetens möjlighet att besluta om förbud är tillämplig på alla hotell- och pensionatsrörelser, oavsett om de omfattas av anmälningsplikt eller inte. Beslutet om förbud riktas till verksamhetsutövaren.

Enligt *andra stycket* ska Polismyndigheten upphäva förbudet när det inte längre är nödvändigt. Skyldigheten inträder exempelvis när det vidtagits sådana åtgärder att förbudet inte längre är nödvändigt för att upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten, dvs. när det inte längre finns en konkret fara för fortsatt brottslighet eller andra ordningsstörningar. Ett beslut att upphäva ett förbud kan fattas antingen på begäran av den som förbudet gäller mot eller på Polismyndighetens eget initiativ, om myndigheten får kännedom om omständigheter som innebär att ett förbud inte längre är nödvändigt.

9 § Polismyndigheten har rätt att få tillträde till hotell och pensionat för att utöva tillsyn över att denna lag följs.

Paragrafen ger Polismyndigheten rätt till tillträde till hotell och pensionat vid tillsyn över att lagen följs. Med hotell eller pensionat avses sådana byggnader eller lägenheter där det bedrivs hotell- respektive pensionatsrörelse. Paragrafen motsvarar i sak hittillsvarande 21 § lagen (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse. Bestämmelsen säkerställer att Polis-

myndigheten ges möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn. Övervägandena finns i avsnitt 4. Prop. 2024/25:27

10 § Polismyndigheten ska föra register över de uppgifter som har anmälts enligt denna lag. I registret ska även anges de beslut som Polismyndigheten har meddelat med stöd av lagen.

I paragrafen finns bestämmelser om det register som Polismyndigheten ska föra enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Första meningen innebär att Polismyndigheten ska föra register över de uppgifter som har anmälts enligt lagen. Det innebär att uppgifter om namn på den anmälningspliktiga verksamhetsutövaren, behörig företrädare för anmälaren, organisationsnummer eller personnummer för anmälaren, dennes postadress samt platsen där verksamheten bedrivs kommer att anges i registret. Även uppgifter om att en rörelse har upphört eller att rörelsen inte längre omfattas av anmälningskyldighet kommer att anges.

Av *andra meningen* framgår att det i registret ska anges vilka beslut som Polismyndigheten har meddelat i fråga om en hotell- eller pensionatsrörelse. Registreringsskyldigheten omfattar de beslut som myndigheten har meddelat med stöd av lagen, t.ex. beslut om att förbjuda en sådan rörelse eller föreläggande att inkomma med uppgifter.

11 § Polismyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen finns bestämmelser om överklagande. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 22 § lagen (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse (prop. 2013/14:110 s. 557). Övervägandena finns i avsnitt 9.

Av *första stycket* framgår att beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Enligt *andra stycket* krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

Sammanfattning av betänkandet Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60), Del 1: enklare regelverk för mikroföretagande

Regelförenklingar

Det ingår även i utredningens uppdrag att analysera och lämna förslag till konkreta förenklingar av betungande regelverk, samt identifiera fall där förenklingar bör genomföras men först bör utredas vidare. De regelområden som utredningen kan lämna förslag till regelförenklingar inom, är begränsade. Enligt utredningsdirektivet ska vi inte lämna förslag till förenklingar inom den centrala arbetsrätten, skatteområdet, miljö-tillståndsprövning vad avser handläggningstider eller socialförsäkringar inom sådana områden som rör trygghetssystem. Vad gäller förenklingar av redovisningslagstiftningen för mikroföretag har förslag redan lämnats av Redovisningsutredningen i slutbetänkande "En översyn av årsredovisningslagarna" (SOU 2015:8) och förslagen bereds i Regeringskansliet. De förslag till regelförenklingar som utredningen har möjlighet att lämna, ligger alltså inte inom de regelområden som mikroföretagen upplever som mest betungande.

Vi lämnar följande konkreta förslag till förenklingar av regelverk, som bedöms bidra till viktiga förenklingar för mikroföretag (och även andra företag): (1) avskaffande av hotelltillståndet, (2) avgränsade förenklingar gällande möjligheterna att ersätta eller ändra befintliga små byggnader i strandskyddade områden, (3) förenklingar i reglerna om kör- och vilotider.

Vi föreslår att bestämmelserna om hotelltillstånd upphävs i hotellagen (SFS 1966:742), dvs. de som ska driva hotell ska inte längre behöva ansöka om eller beviljas tillstånd för att driva sådan rörelse, och inte heller behöva t.ex. utse föreståndare. Vi bedömer att detta skulle förenkla för hotellföretagare, sänka deras kostnader, öka konkurrensen och upphäva inskränkningar i näringsfriheten som inte förefaller befogade, (eftersom det inte bedöms nämnvärt påverka skyddet av de relevanta syftena i lagstiftningen).

Vi föreslår att de föreslagna reglerna träder ikraft 30 december 2021. Om Regeringskansliet inte hinner bereda förslagen inom den tidsramen föreslår vi att förslagen träder ikraft den 1 maj 2022.

Vi bedömer att dessa förslag sammantaget kan bidra till väsentliga förenklingar för en stor mängd små företag. Vi lämnar också förslag på ytterligare förenklingar av regelverk, som vi dock bedömer bör beredas eller utredas ytterligare.

Förslag till lag om ändring i lagen om (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse

Härigenom föreskrivs att 2–9 §§, 16 §, 18–19 §§ lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse, ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Tillstånd m.m.

Hotell och pensionatrörelse som är avsedd att samtidigt ta emot minst nio gäster eller som avser minst fem gästrum, får drivas endast av den som har tillstånd av Polismyndigheten. Tillstånd meddelas för hotell- eller pensionatrörelse i viss byggnad eller lägenhet.

Tillstånd ska meddelas, om det inte finns anledning att anta att den som söker tillståndet ska driva rörelsen så att fara för allmän ordning och säkerhet uppkommer.

Tillstånd får inte meddelas den som är underårig eller i konkurs-tillstånd eller som har förvaltare enligt 11 kap föräldrabalken. Lag (2014:607).

3 §

4 §

5 §

En ansökan om tillstånd att driva hotellverksamhet ska vara skriftlig och

a) innehålla en uppgift om sökandes fullständiga namn, företagsnamn och postadress samt, om sökande haft ett annat efternamn detta,

b) för sökande, som är enskild person, innehålla en uppgift om födelsetid och yrke eller titel samt ett bevis om att han eller hon inte är underårig eller i konkurstillstånd eller har en förvaltare enligt 11 kap. 7 § i föräldrabalken,

Anmälan m.m.

Hotell och pensionatrörelse som är avsedd att samtidigt ta emot minst nio gäster eller som avser minst fem gästrum får drivas endast av den som har anmält verksamheten till Polismyndigheten.

3 § upphävs.

4 § upphävs

5 § upphävs

En anmälan om att driva hotellverksamhet ska

a) innehålla en uppgift om den anmälandes fullständiga namn, företagsnamn, och postadress,

b) innehålla en uppgift om var den byggnad eller lägenhet där rörelsen ska drivas ligger.

c) innehålla en uppgift om fullständigt namn, födelsetid och yrke eller titel för den som utsetts till föreståndare eller ersättare samt ett bevis att han eller hon inte är underårig eller i konkurstillstånd eller har en förvaltare enligt 11 kap. 7 § i föräldrabalken,

d) innehålla en uppgift om var den byggnad eller lägenhet där rörelsen ska drivas, ligger, det största antal gäster som ska kunna tas emot samtidigt och det största antal gästrum som rörelsen ska omfatta.

Om ett bygglov har meddelats för hotellet eller pensionatet, ska till ansökan bifogas handlingar som visar att så har skett.

Om tillstånd beviljas, ska ett skriftligt bevis utfärdas. Om ett bygglov inte har meddelats och det inte är uppenbart att ett bygglov inte behövs, ska beviset innehålla en upplysning om att ett bygglov kan krävas. Om det inte finns någon godkänd ersättare eller, i de fall när det ska finnas en föreståndare enligt 3 §, en godkänd föreståndare, ska det i beviset anges att tillståndet inte får utnyttjas förrän en ersättare eller en föreståndare har utsetts och godkänts. En kopia av beviset ska skickas till den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom räddningstjänsten, inom plan- och byggnadsväsendet och inom miljö och hälsoskyddsområdet.

6 §

7 §

8 §

Upphör rörelsen, ska tillståndshavaren skriftligen anmäla det till Polismyndigheten. Detsamma gäller om tillståndshavaren inte vill utnyttja tillståndet eller om det uppkommer hinder mot att börja rörelsen. Polismyndigheten ska återkalla tillståndet och underrätta byggnadsnämnden och de kommunala nämnder som ansvarar

6 § upphävs.

7 § upphävs.

8 § upphävs

Upphör rörelsen ska den som lämnat anmälan om hotellrörelse till Polismyndigheten, eller dess ersättare, anmäla till Polismyndigheten att rörelsen upphör.

för räddningstjänst och miljö- och
hälsoskydd om detta. Lag
(2014:607).

Prop. 2024/25:27
Bilaga 2

9 §

Polismyndigheten ska föra
register över de hotell- och
pensionatrörelser för vilka tillstånd
meddelats. I registret ska de beslut
som Polismyndigheten meddelar i
fråga om rörelsen antecknas. Lag
(2014:607)

*Polismyndigheten ska föra register
över de hotell- och pensionat-
rörelser som lämnat anmälan till
myndigheten.*

16 §

16 § upphävs.

18 §

18 § upphävs.

19 §

19 § upphävs.

Förteckning över remissinstanserna (Betänkandet)

Efter remiss har yttranden inkommit från AKISA, Almega, Bokföringsnämnden, Bolagsverket, Boverket, Bygghandelsindustrierna, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Eksjö kommun, Energimarknadsinspektionen, Exakta Group AB, FAR, Fastighetsägarna, Finansbolagens Förening, Finansinspektionen, Folkhälsomyndigheten, Föreningen Stiftelser i samverkan, Företagarna, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Falun, Göteborgs kommun, Göteborgs tingsrätt, Havs- och vattenmyndigheten, Hela Sverige ska leva, Inspektionen för vård och omsorg, Kammarkollegiet, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Kommittén för teknologisk innovation och etik, Kommunala alkohol- och tobakshandläggares förening (KAF-T), Kronofogdemyndigheten, Kungliga tekniska högskolan, Kungsbacka kommun, Lantbrukarnas riksförbund, Lantmäteriet, Leksands kommun, Livsmedelsverket, Lunds kommun, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Malmö kommun, Mark- och miljödomstolen, Mark- och miljööverdomstolen, Mjölby kommun, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Naturvårdsverket, Norsjö kommun, Näringslivets Regelnämnd, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen, Ratio, Regelrådet, Region Halland, Revisorsinspektionen, Riksarkivet, Riksdagens ombudsmän, Rådet för finansiell rapportering, Rådet för kommunal redovisning, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Småföretagarnas Riksförbund, Sparbankernas Riksförbund, Srf konsulternas förbund, Statens jordbruksverk, Statistiska centralbyrån, Statskontoret, Strålsäkerhetsmyndigheten, Styrelsen för ackreditering och kontroll, Svenskt Näringsliv, Sveriges Fiskevattenägareförbund, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Åkeriföretag, Tillväxtverket, Trafikverket, Transportföretagen, Transportstyrelsen, Tullverket, Upphandlingsmyndigheten, Uppsala universitet (Juridiska fakulteten), Vellingeblomman AB, Verket för innovationssystem, Visita och Åklagarmyndigheten.

Yttranden har även inkommit från Volvo Group och Föreningen SIE-Gruppen.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig eller inte hörts av: Advokatsamfundet, Alvesta kommun, Arbetsmiljöverket, Arvika kommun, Askersunds kommun, Best Western Hotell Ett Östersund, Borgholms kommun, Brandskyddsföreningen, Branäsgruppen AB, Business Sweden, Byggföretagen, Centrum för rättvisa, Domstolsverket, Ekerö kommun, Ekonomibyran AB, Elsäkerhetsverket, Emab AB, Extrahuset AB, Falkenberg kommun, Famna – Riksorganisationen för idéburen vård och social omsorg, Fiskevårdsförbundet, Forum – idéburna organisationer med social inriktning, Friluftsförbundet, Företagarförbundet, Förvaltningsrätten i Göteborg, Handels Utredningsinstitut, Hemfint Kristianstad AB, Herrljunga kommun, Holfast AB, Hotell- och restaurangfacket, Husverket AB, Höganäs kommun, IKEM – Innovations-

och kemiindustrierna i Sverige, Incito Conference AB Skivarps Gästgivargård, Ingenjörsvetenskapsakademien, Innovationsföretagen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Institutet för Näringslivsforskning, Jabo Nordic AB, JM AB, Jokkmokks kommun, Justitiekanslern, Jönköpings kommun, Kamrarrätten i Stockholm, Karlstads universitet (Handelshögskolan), Konkurrensverket, Landsorganisationen i Sverige, Ludwig & Co AB, Luleå tingsrätt, Länsstyrelsen i Blekinge län, Migrationsverket, Morris Hotell Örebro, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Mönsterås kommun, Naturskyddsföreningen, Naturturismföretagen, Näringslivets Transportråd, Olssons i Karlstad AB, Polhus AB, Progredo AB, Ramböll Sverige, Region Jönköpings län, Riksidrottsförbundet, Riksrevisionen, Sandvikens kommun, Sjöfartsverket, Skogsindustrierna, Socialstyrelsen, Solna kommun, Sportfiskarna, Statens skolinspektion, Stiftelsen Entreprenörskapsforum, Stiftelsen högskolan i Jönköping (Jönköping International Business School), Stockholms Handelskammare, Stockholms universitet (Juridiska institutionen), Städtjänst Värmland, Surahammars kommun, Svensk Dagligvaruhandel, Svensk Försäkring, Svensk Turism AB, Svenska Arkivförbundet, Svenska Bankföreningen, Svenska Kommunalarbetareförbundet, Svenska Transportarbetareförbundet, Svenska Turistbussföretagen, Svenska Turistföreningen, Svenskt Friluftsliv, Svenskt Trä, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges lantbruksuniversitet, Teknikföretagen, Tjänstemännens centralorganisation, Tjörnarps Buss och Åkeri AB, Uppsala kommun, Vellinge kommun, Världsnaturfonden, Västra Götalandsregionen, Åre kommun och Örebro universitet (Nationalekonomiska institutionen).

Lagförslag i utkastet till lagrådsremiss

Förslag till lag om hotell- och pensionatsrörelser

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag tillämpas på hotell- och pensionatsrörelser. Med en hotell- eller pensionatsrörelse avses i denna lag en yrkesmässig verksamhet som syftar till att tillhandahålla en tillfällig möblerad bostad.

Lagen gäller inte

1. bostäder som tillhandahålls som ett led i verksamhet för vård, tillsyn, utbildning eller uppfostran,

2. ensligt belägna, obemannade stugor som står till allmänhetens förfogande för tillfällig övernattning,

3. enkelt utrustade stugor utan vatten och avlopp, belägna på campingplatser, som hyrs ut till allmänheten som tillfällig bostad.

2 § Den som avser att driva en hotell- eller pensionatsrörelse som är avsedd att samtidigt ta emot minst nio gäster eller som omfattar minst fem gästrum ska anmäla detta till Polismyndigheten.

3 § En anmälan enligt 2 § ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om

1. anmälares företagsnamn,

2. anmälares organisationsnummer eller personnummer,

3. anmälares postadress,

4. behörig företrädare för anmälares, och

5. var rörelsen ska drivas.

Om ett förhållande som har anmälts ändras, ska den som driver rörelsen utan onödigt dröjsmål skriftligen anmäla förändringen till Polismyndigheten.

4 § Om en sådan hotell- eller pensionatsrörelse som ska anmälas enligt 2 § upphör, ska den som driver rörelsen utan onödigt dröjsmål skriftligen anmäla det till Polismyndigheten.

5 § Polismyndigheten får förelägga den som inte har fullgjort sin anmälningskyldighet enligt 2 §, 3 § andra stycket eller 4 § att fullgöra denna skyldighet. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

6 § Polismyndigheten ska föra register över de uppgifter som har anmälts enligt denna lag. I registret ska det också anges vilka beslut som Polismyndigheten har meddelat i fråga om rörelsen.

7 § En hotell- eller pensionatsrörelse ska drivas så att den inte medför fara för allmän ordning och säkerhet.

8 § Utrymningsvägar i hotell och pensionat där rörelsen ska anmälas enligt 2 §, ska anges genom tydliga markeringar. En sådan markering ska vara lätt synlig från dörren till varje gästrum.

9 § Om det är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, får Polismyndigheten besluta om förbud mot att driva en hotell- eller pensionatsrörelse. Beslutet får förenas med vite.

Prop. 2024/25:27
Bilaga 4

10 § Polismyndigheten har rätt att få tillträde till hotell och pensionat för att utöva tillsyn över att denna lag följs.

11 § Polismyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kamrarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
 2. Genom lagen upphävs lagen (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse.
 3. Hotell- och pensionatsrörelser som har beviljats tillstånd enligt äldre föreskrifter ska anses vara anmälda enligt 2 §.

Förteckning över remissinstanserna (Utkastet till lagrådsremiss)

Efter remiss har yttranden inkommit från Boverket, Brandskyddsföreningen, Företagarna, Förvaltningsrätten i Göteborg, Integritetsskyddsmyndigheten, Kommerskollegium, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Näringslivets Regelnämnd, Polismyndigheten, Regelrådet, Region Halland, Region Jönköpings län, Småföretagarnas Riksförbund, Svenska Turistföreningen, Tillväxtverket, Visita och Åklagarmyndigheten.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig eller inte hörts av: Almega, Best Western Hotell Ett Östersund, Bolagsverket, Branäsgruppen AB, Business Sweden, Företagarförbundet, Göteborgs kommun, Hela Sverige ska leva, Hotell- och restaurangfacket, Incito Conference AB Skivarps Gästgivargård, Institutet för Näringslivsforskning, Kungliga tekniska högskolan, Landorganisationen i Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund, Leksand kommun, Mjölby kommun, Morris Hotell Örebro, Naturturismföretagen, Norsjö kommun, Olssons i Karlstad AB, Solna kommun, Stiftelsen Entreprenörskapsforum, Stiftelsen högskolan i Jönköping (Jönköping International Business School), Stockholms Handelskammare, Svensk Turism AB, Svenskt Friluftsliv, Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges Kommuner och Regioner, Tjänstemännens centralorganisation, Västra Götalandsregionen och Åre kommun.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag tillämpas på hotell- och pensionatsrörelser. Med hotell- eller pensionatsrörelse avses i denna lag en yrkesmässig verksamhet som syftar till att tillhandahålla en tillfällig möblerad bostad.

Lagen gäller inte

1. bostäder som tillhandahålls som ett led i en verksamhet för vård, tillsyn, utbildning eller uppfostran,
2. ensligt belägna, obemannade stugor som står till allmänhetens förfogande för tillfällig övernattnig,
3. enkelt utrustade stugor utan vatten och avlopp, belägna på campingplatser, som hyrs ut till allmänheten som tillfälliga bostäder.

2 § Den som avser att driva en hotell- eller pensionatsrörelse som är avsedd att ta emot minst nio gäster samtidigt eller som omfattar minst fem gästrum ska anmäla detta till Polismyndigheten.

3 § En anmälan enligt 2 § ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om

1. anmälares företagsnamn,
2. anmälares organisationsnummer eller personnummer,
3. anmälares postadress,
4. behörig företrädare för anmälares, och
5. var rörelsen ska drivas.

4 § Den som driver en anmälningspliktig hotell- eller pensionatsrörelse ska utan onödigt dröjsmål skriftligen anmäla till Polismyndigheten om

1. ett förhållande som avses i 3 § ändras,
2. rörelsen inte längre är anmälningspliktig, eller
3. rörelsen upphör.

5 § Polismyndigheten får förelägga den som inte har fullgjort sin anmälningskyldighet enligt 2–4 §§ att göra detta. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

6 § En hotell- eller pensionatsrörelse ska drivas så att den inte medför fara för allmän ordning och säkerhet.

7 § I hotell och pensionat som omfattas av anmälningsplikt ska utrymningsvägar anges genom tydliga markeringar. En markering ska vara lätt synlig från dörren till varje gästrum.

8 § Om det är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, får Polismyndigheten besluta om förbud mot att driva en hotell- eller pensionatsrörelse. Beslutet får förenas med vite.

9 § Polismyndigheten har rätt att få tillträde till hotell och pensionat för att utöva tillsyn över att denna lag följs.

10 § Polismyndigheten ska föra register över de uppgifter som har anmälts enligt denna lag. I registret ska även anges de beslut som Polismyndigheten har meddelat med stöd av lagen.

11 § Polismyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
2. Genom lagen upphävs lagen (1966:742) om hotell- och pensionärrörelse.
3. Hotell- och pensionärrörelser som har beviljats tillstånd enligt äldre föreskrifter ska anses vara anmälda enligt 2 §.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2024-09-20

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Kerstin Calissendorff och justitierådet Marie Jönsson

Avskaffat krav på tillstånd för hotell- och pensionatsrörelser

Enligt en lagrådsremiss den 27 juni 2024 har regeringen (Klimat- och näringslivsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om hotell- och pensionatsrörelser.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Julia Nordgren.

Förslaget föranleder följande yttrande.

Allmänt

Regeringen föreslår i lagrådsremissen att det nuvarande tillståndskravet för att driva hotell- och pensionatsrörelse av viss omfattning ska ersättas med ett anmälningsskrav. Enligt remissen ska en ny lag ersätta den nu gällande lagen (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelser, men innehållet föreslås delvis bli detsamma. Anledningen till att en ny lag föreslås är att ett stort antal paragrafer skulle behöva ändras, justeras språkligt eller upphävas i den nuvarande lagen. Lagrådet har ingen erinran i sig mot det gjorda valet, det kan tvärtom ses som en god rättsvård att vid mer genomgripande förändringar skapa ny lag. Men som exemplifieras nedan medför den valda lagstiftningstekniken att ett högre krav måste ställas på att även de ”överförda” bestämmelserna är genomtänkta och i samklang med de åsyftade förändringarna och eventuellt förändrade förhållanden och synsätt, samt att ledning för rättstillämpningen i lämplig utsträckning lämnas i författningskommentarerna även beträffande dessa. Det bör då beaktas att den lag som upphävs är från 1966 och får antas vara anpassad till de förhållanden som rådde då, dvs. för knappt 60 år sedan.

Tillämpningsområdet för den nya lagen föreslås i sak vara detsamma som i nuvarande lagstiftning, dvs. hotell- och pensionatsrörelser. Det finns i remissen inte någon närmare beskrivning av vad som avses med hotell- respektive pensionatsrörelse eller vad som skiljer dem åt. Definitionen anges för båda vara en yrkesmässig verksamhet som syftar till att tillhandahålla en tillfällig möblerad bostad. Ordet pensionat beskrivs i Svenska Akademiens ordlista och Svensk ordbok som hotell med helinackordering respektive som ett mindre hotell där gästerna normalt är helinackorderade. Enligt Lagrådets uppfattning omfattar begreppet hotellrörelse även pensionatsrörelse. Lagrådet kan också konstatera att begreppet pensionat inte används i nyare lagstiftning. Lagrådet föreslår därför att lagens tillämpningsområde ska vara hotellrörelse och att även rubriken ändras i enlighet med det. Det föranleder även följdändringar av de föreslagna 2, 4 och 6–9 §§.

3 §

I paragrafen anges bl.a. vad en anmälan ska innehålla. Av punkt 5 följer att i anmälan ska anges var rörelsen ska drivas. Det skulle kunna uppfattas som att det är där rörelsen har sitt säte som efterfrågas. Enligt vad Lagrådet har uppfattat vid föredragningen är avsikten att det är uppgift om varje plats där hotellverksamhet bedrivs som anmälan ska innehålla. Eftersom verksamheten kan bedrivas på flera olika hotell på olika platser anser Lagrådet att det vore tydligare att ange att anmälan ska innehålla uppgift om var verksamheten ska bedrivas.

6 §

Bestämmelsen, som är likalydande med 10 § i den nu gällande lagen, anger att en hotell- eller pensionatsrörelse ska drivas så att den inte medför fara för allmän ordning och säkerhet. Enligt förslagets 8 § får Polismyndigheten besluta om förbud mot att driva en hotell- eller pensionatsrörelse om det är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Uttrycket allmän ordning och säkerhet förekommer i ett flertal författningar som samlingsbeteckning för vissa slag av störningar eller brott (se t.ex. 3 kap. ordningslagen och, såvitt gäller allmän ordning, rubriken till 16 kap. brottsbalken). Uttrycket är emellertid inte entydigt utan, såsom också anges på s. 22 i lagrådsremissen, vittomfattande och svårdefinierat.

Det står enligt Lagrådets mening inte klart hur uttrycket ska tillämpas i det nu aktuella sammanhanget, dvs. då det föreskrivs att driften av rörelsen inte ska medföra fara för allmän ordning eller säkerhet. Under avsnitt 9 i remissen sägs, utan närmare precisering, att förbud måste kunna utfärdas om Polismyndigheten vid en eventuell tillsyn eller på något annat sätt finner att det ”finns risker ur ett ordnings- eller säkerhetsperspektiv”, vilket förefaller något tamt, och i författningskommentaren till de föreslagna paragraferna lämnas som ledning endast en hänvisning till prop. 1966:124 s. 83. I den propositionen anges att ”fara för allmän ordning och säkerhet inbegriper fara för all slags brottslighet, även sedlighetsbrott (jfr prop. 1964:128 s. 70), och för samhällsfarlig asocialitet”. Enligt Lagrådets uppfattning är det tveksamt om detta nästan 60 år gamla uttalande om all slags brottslighet i sig fortfarande är aktuellt och knappast i samband med driften av en hotell- och pensionatsrörelse. Det ter sig inte heller rimligt med en så vid beskrivning i förening med den föreslagna sanktionen förbud mot att fortsätta bedriva verksamheten, dvs. en ytterst ingripande sanktion. Även lämpligheten av att i en författningskommentar till en ny lag helt lakoniskt, dvs. utan en uppdaterad och förklarande kommentar, hänvisa till ett mer än 60-årigt propositionsuttalande kan sättas i fråga.

Lagrådet förordar att frågan om utformningen av 6 §, eller i vart fall författningskommentaren, närmare övervägs under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

8 §

Paragrafen reglerar Polismyndighetens befogenhet att förbjuda en hotell- och pensionatsrörelse. Lagrådet föreslår, i enlighet med vad som sagts under 3 § att det förbud som Polismyndigheten ska få besluta om ska avse

hotellverksamheten (i förekommande fall på viss plats) i stället för rörelsen. Om avsikten är att också en hotellrörelse som bedrivs på flera platser ska kunna förbjudas bör det klargöras samt framgå under vilka förhållanden ett så ingripande förbud kan aktualiseras.

Sanktionssystemet mot överträdelse av den nuvarande 10 § och föreslagna (likalydande) 6 § i förslaget skiljer sig i ett väsentligt hänseende när det gäller anmälningspliktiga hotell- och pensionatsrörelser. I den nu gällande 19 § kan Polismyndigheten återkalla tillståndet att bedriva rörelsen bl.a. om tillståndshavaren åsidosatt någon bestämmelse som gäller för rörelsen och denne trots uppmaning inte vidtagit rättelse. Ett förbud mot hotell- eller pensionatsrörelse kan endast utfärdas för en rörelse som inte är tillståndspliktig (20 § nuvarande lag), dvs. en verksamhet av mycket liten omfattning.

Som framhålls i remissen utgör ett förbud en betydande begränsning i näringsfriheten. Genom den föreslagna ändringen i sanktionssystemet synes möjligheterna till effektiv rättelse ha blivit mindre flexibla. För närvarande kan en tillståndshavare, sedan tillståndet återkallats, efter en tid ansöka om nytt tillstånd.

Lagrådet anser att det är en ofullkomlighet i lagförslaget att det inte anges hur detta förbud närmare ska motiveras och inte heller om det ska vara tidsbegränsat samt att det inte heller framgår om och i så fall hur den som anser sig ha tagit hand om de brister som förbudet kan antas grundas på ska förfara för att återfå möjligheten att bedriva verksamheten, dvs. för att få förbudet hävt.

Det framgår inte heller vem adressaten för förbudsbeslutet ska vara. Det får antas att adressaten ska vara den som kan efterleva beslutet och som har ansvar för att beslutet iakttas, något som blir särskilt väsentligt om förbudet förenats med vite. Det är angeläget att denna fråga tydliggörs i den fortsatta beredningen av ärendet.

Det som nyss sagts om begreppet allmän ordning och säkerhet aktualiseras också i denna paragraf, där Polismyndigheten får besluta om förbud om det är "nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet." Kravet på nödvändighet anger en viss restriktivitet i tillämpningen och ordet upprätthålla leder närmast tanken till att det är fråga om att ingripa mot en konkret händelse som innebär fara för allmän ordning och säkerhet. Om det gäller ett fall av en enskild konkret händelse torde i regel annan redan befintlig lagstiftning ge erforderligt stöd för Polismyndigheten eller annan berörd myndighet att ingripa.

Enligt Lagrådets mening bör alltså både frågan om förbud och frågan om möjligheten att kombinera ett förbudsbeslut med vite diskuteras och lagtexten preciseras samt tillföras en utförlig analys i allmänmotiveringen och författningskommentaren innan förslaget kan läggas till grund för lagstiftning.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 oktober 2024

Närvarande: statsrådet Svantesson, ordförande, och statsråden Strömmer, Forssmed, Slottnér, Wykman, Kullgren, Liljestrand, Brandberg, Pourmokhtari

Föredragande: statsrådet Kullgren

Regeringen beslutar proposition Avskaffat krav på tillstånd för hotell- och pensionärsrörelser